

Leerkrachthandleiding
M7 - start
Fictie

Les 1 - 20 : 'Ronja de roversdochter'

Inhoudsopgave

Overzicht 'Ronja de roversdochter' - Astrid Lindgren	4
OVERZICHT BIJ HET BOEK, LES 1-5.....	6
Les 1	8
Les 2	12
Les 3	14
Les 4	16
Les 5	18
OVERZICHT BIJ HET BOEK, LES 6-10.....	20
Les 6	22
Les 7	24
Les 8	26
Les 9	28
Les 10	30
OVERZICHT BIJ HET BOEK, LES 11-15.....	33
Les 11	34
Les 12	36
Les 13	38
Les 14	40
Les 15	42
OVERZICHT BIJ HET BOEK, LES 16-20.....	45
Les 16	46
Les 17	48
Les 18	50
Les 19	52
Les 20	54
Antwoorden bij teamboekje	57
Antwoorden toetsen	69

Overzicht 'Ronja de roversdochter' - Astrid Lindgren

Les	1-5	6-10
Bladzijden	Blz. 5 t/m 63	Blz. 64 t/m 115
Woorden van de week	kritiek leveren zachtmoedig oorverdovend de botterik fatsoenlijk ter ore komen (uitdr.)	de burcht de inspanning rusteloos de provisiekamer geniepig de afstammeling
Lezen en team-opdrachten	<p>Woorden van de week: Betekenissen opzoeken in het (spreek)woordenboek. Teamwoordenboek aanvullen.</p> <p>Lezen: Voorspellen: Beschrijven wat je al weet over rovers en roversbendes en voorspellen hoe de relatie tussen Birk en Ronja zal verlopen.</p> <p>Verhelderen: In eigen woorden uitleggen hoe het gebouw voor en na Ronja's geboorte eruitzag, wat aardmannen zijn en hoe ze eruitzien en hoe de relatie tussen Birk en Ronja verandert tijdens hun eerste ontmoeting.</p>	<p>Woorden van de week: Betekenissen opzoeken in het (spreek)woordenboek. Teamwoordenboek aanvullen.</p> <p>Lezen: Verhelderen: Uitleggen wat Ronja bedoelt met 'Als de vogelheksen morgen komen, vinden ze hier alleen maar een klomp ijs', waarom Ronja wel/niet gewild zou hebben dat haar vader wist van de doorgang naar de Borkavesting en wat bedoeld wordt met 'met lange gezichten'.</p> <p>Voorspellen: Voorspellen wat er met Birk zal gaan gebeuren, hoe het verder zal gaan met de en hoe het verder zal gaan met het plan om op wilde paarden te rijden.</p>
Toetsopdrachten*	<p>Begrijpend lezen: 4 meerkeuzevragen, 1 open vraag</p> <p>Woordenschat: 2 open vragen, 1 betekenisvolle zin, 2 meerkeuzevragen</p>	<p>Begrijpend lezen: 4 meerkeuzevragen, 1 open vraag</p> <p>Woordenschat: 2 open vragen, 1 betekenisvolle zin, 2 meerkeuzevragen</p>
Schrijfoopdrachten**	Een spreekwoord met een vergelijking verzinnen.	Fantasie gebruiken om een fantasiewezen te verzinnen.

Les	11-15	16-20
Bladzijden	Blz. 116 t/m 160	Blz. 161 t/m 207
Woorden van de week	aan elkaar verknocht (uitdr.) uitgelaten geneeskrachtig dienstdoen beurtelings onherroepelijk	flonkeren dommelen de rijp geleden (lijden) achterdochtig de saluut
Lezen en team-opdrachten	Woorden van de week: Betekenissen opzoeken in het (spreek)woordenboek. Teamwoordenboek aanvullen. Lezen: Vraag & antwoord: De leerlingen kunnen uitleggen waarom Undis en Lovis het niet leuk vinden dat Ronja en Birk aan elkaar verknocht zijn, waarom Birk er even aan twijfelt of Ronja wel in een grot zou kunnen wonen, waarom het Ronja eerst niet lukt om in slaap te vallen in de berengrot, waarom Ronja tegen Birk zegt dat Mattis waarschijnlijk tevreden is dat ze weg is en de leerlingen kunnen zelf opzoekvragen en nadenkvragen bedenken en uitleggen waarom het dit soort vragen zijn.	Woorden van de week: Betekenissen opzoeken in het (spreek)woordenboek. Teamwoordenboek aanvullen. Lezen: Samenvatten: De onderdelen van de verhaalkaart invullen over 'Ronja de roversdochter' en op basis daarvan een samenvatting schrijven. De leerlingen kunnen een ingevulde verhaalkaart van het Onderzoeksteam beoordelen op de kwaliteit en tips en tops geven per onderdeel van de verhaalkaart.
Toetsopdrachten*	Begrijpend lezen: 4 meerkeuzevragen, 1 open vraag Woordenschat: 2 open vragen, 1 betekenisvolle zin, 2 meerkeuzevragen	Begrijpend lezen: 4 meerkeuzevragen, 1 open vraag Woordenschat: 2 open vragen, 1 betekenisvolle zin, 2 meerkeuzevragen
Schrijfoopdrachten**	Een tekst schrijven waarin Ronja en Birk met elkaar in gesprek zijn, waarbij ze gebruik maken van de directe en de indirecte rede.	Hun fantasie gebruiken om een volgend avontuur te bedenken met de personages uit het boek.

***Toets:** Op de vierde dag wordt de toets afgenomen. De toets kent twee onderdelen: begrijpend lezen en woordenschat. De leerlingen maken de toets individueel en de toets wordt daarna gelijk nabesproken. Als meerdere leerlingen het verkeerde antwoord gekozen hebben, is het van belang om de denkstappen nog eens hardop voor te doen en in de week erna extra aandacht aan te besteden via modeling.

****Schrijfoopdrachten:** Er kan voor gekozen worden om een schrijfoopdracht uit te spreiden over twee weken. Maak in dat geval een keuze uit de bovenstaande opdrachten.

OVERZICHT BIJ HET BOEK, LES 1-5

'Ronja de roversdochter' - Astrid Lindgren

In deze prachtige klassieker van Astrid Lindgren sluit Ronja, de dochter van roverhoofdman Mattis, vriendschap met Birk, de zoon van rover Borka. De roversfamilies Mattis en Borka zijn al eeuwenlang elkaars aartsvijanden. Ronja en Birk wensen die traditie niet voort te zetten. Ze redden elkaars leven, verklaren zich broer en zus en verspelen daardoor (tijdelijk) de ouderlijke liefde. Door hun vasthoudendheid en overtuiging brengen ze de families tot elkaar.

De lesdoelen van les 1-5:

'Ronja de roversdochter' van Astrid Lindgren blz. 5 t/m 63	
Verhalend: spannend/ rovers/fantasie	<ul style="list-style-type: none"> - De leerlingen hebben plezier in het lezen van het verhaal. - De leerlingen kunnen het verhaal in grote lijnen weergeven. - De leerlingen kunnen uitleggen welke aanwijzingen er zijn dat dit in een andere tijd speelt.
Teamopdrachten	
Woordenschat:	- De leerlingen kunnen de betekenissen van (spreek-)woorden in het woordenboek opzoeken en de betekenis verduidelijken met illustraties en betekenisvolle zinnen.
Begrijpend lezen (voorspellen en verhelderen):	<ul style="list-style-type: none"> - De leerlingen kunnen op basis van aanwijzingen voorspellen waar het verhaal over gaat en wat het schrijfdoel van de auteur is. - De leerlingen kunnen in eigen woorden aangeven hoe een gebouw er voor en na de geboorte van Ronja uitzag. - De leerlingen kunnen in eigen woorden aangeven wat een aardman is en beschrijven hoe een aardman eruitziet. - De leerlingen kunnen in eigen woorden weergeven hoe de relatie tussen Birk en Ronja verandert als ze elkaar net ontmoet hebben. - De leerlingen kunnen voorspellen hoe de relatie tussen Birk en Ronja in de rest van het boek zal veranderen.
Schrijven/taalverzorging	
Schrijven:	- De leerlingen kunnen een spreekwoord met een vergelijking verzinnen.

Vorbereiding (voorafgaand aan les 1-5):

- Stel teams samen en bepaal de maatjes.
- Zet het digibordschema 'Ronja de roversdochter' les 1-5* klaar.
- Hang de woordmuur op.
- Leg de teambakken klaar met boeken, teamboekjes en voldoende kopieën teamwoordbonnen*.
- Leg de kaart 'Voorspellen met de dobbelsteen'* en dobbelsteen voor elk team klaar (les 1).
- Leg een bakje klaar dat kan dienen als schatkist voor de teamwoordbonnen (teamopdrachten).
- Leg woordenboeken klaar (teamopdrachten).
- Leg voldoende kopieën 'Woord en betekenis' klaar* (teamopdrachten).
- Les de kopieerbladen 'betekenisvolle zinnen'* klaar (les 3).
- Leg voldoende Tips & Tops* klaar (les 4 - facultatief).
- Leg per team vouwblaadjes klaar (les 5).

* Zie site: <http://successforall-nederland.nl>

Les	Woorden van de week	Blz.	Betekenis
1.	kritiek leveren	9	<i>Tegen iemand zeggen wat diegene fout heeft gedaan.</i>
1.	zachtmoedig	13	<i>Vriendelijk, lief, goedaardig.</i>
2.	oorverdovend	23	<i>Als iets erg hard geluid maakt.</i>
2.	de botterik	25	<i>Iemand die zich lomp en zonder goede manieren gedraagt.</i>
3.	fatsoenlijk	31	<i>Met goede manieren, zoals het hoort.</i>
3.	ter ore komen (uitdr.)	39	<i>Als je iets te weten komt.</i>

Les 1

**Samenwerk
vaardigheid:** - Door de teams te bepalen.

Lesdoel: - De leerlingen kunnen op basis van de voor- en achterkant voorspellen wat voor soort boek 'Ronja de roversdochter' is en wat het schrijfdoel van de auteur is.
- De leerlingen kunnen vertellen wat ze al weten over rovers en roversbendes.

Materialen: - 'Ronja de roversdochter', blz. 5 t/m 18
- Groepsvormingsactiviteit 10: Team-schatkist (met bijbehorende benodigdheden)
- teamboekje, les 1-5
- studiewijzer: 6x 'Woord en betekenis' en teamwoordbonnen
- Brain Game naar keuze
- woordmuur
- voorspelkaart en dobbelsteen (per team)
- nieuwe mappen voor teamwoordenboeken

NIEUWE TEAMS

Zie Groepsvormingsactiviteiten, nr. 10: 'Team-schatkist'

1. Uitleg. "Jullie zitten vanaf vandaag in jullie nieuwe teams. Jullie gaan straks als team een team-schatkist maken. Dat doen jullie door de buitenkant van een schoenendoos helemaal te beplakken met plaatjes of woorden die bij het team passen. Daarbij is het dus heel belangrijk dat jullie goed met elkaar praten over wat bij het team past en wat niet. Ook is het belangrijk om een goede taakverdeling te maken om zo goed mogelijk samen te werken. Uit de tijdschriften kunnen jullie plaatjes en woorden knippen en die kun je opplakken met wat lijm."
Geef de leerlingen de tijd om een team-schatkist te maken. "Bedenk als team een teamnaam en yell waar iedereen achter staat. Kies vervolgens aan welke samenwerkvaardigheid jullie deze week als team willen werken."

tip *Kijk of de opdracht goed begrepen wordt en stuur bij als dat nodig is.*
tijd 10 minuten

2. Bespreken van de teamnamen. Geef van elk team een leerling de beurt (b.v. met lollystokjes of nummers) om de naam te zeggen en hoe ze daarop gekomen zijn, waardeer de originaliteit en of het een echte teamnaam is.

3. Schrijver van de dag/week. "Overleg wie van jullie de schrijver van de dag/week wordt. Die schrijft deze dag/week de punten in het teamboekje bij week 1 (les 1-5) en hij of zij noteert straks ook alle teamantwoorden in het teamboekje."

4. Teamlijst. "In jullie teamboekje ligt een teamboekje met daarin een teamlijst. Op de teamlijst noteert de schrijver de punten die het team verdient als er goed samengewerkt wordt. Iedere week bepalen jullie per team aan welke vaardigheid jullie willen werken. Overleg in je team aan welk doel jullie deze week extra aandacht willen besteden en schrijf dat op in het teamboekje op de teamlijst van week 1."

5. Afronding. "Elk team krijgt van mij (10) punten voor 'Maak de opdracht af' omdat het elk team gelukt is een echte teamnaam te bedenken en een samenwerkvaardigheid te bepalen. Aan het einde van de les tellen jullie de punten weer op en op vrijdag gaan we kijken welk team het team van de week is geworden."

WOORDEN VAN DE WEEK

Doel: De leerlingen kunnen de betekenissen van (spreek)woorden in de tekst in het woordenboek opzoeken en de leerlingen kunnen woorden voor het teamwoordenboek uit de tekst halen.

tijd
klaar

1. Uitleg. “Net zoals bij de eerdere lessen van Success for All beginnen we de les met het opschrijven van de woorden van de week. Ik lees ze eerst hardop voor. In het teamboekje bij les 1-5 staan de woorden van de week in een kolom. Daar zie je woorden staan als ‘zachtmoedig’. In de kolom ernaast staan de opdrachten. De eerste opdracht is dat je in het woordenboek de betekenis van de woorden moet opzoeken. Daarna is er een opdracht waarbij je het teamwoordenboek moet aanvullen met woorden die je zelf gevonden hebt. Over dit teamwoordenboekje gaan vertel ik straks meer.”

2. Lees de woorden voor en lees daarna de woorden hardop met de groep.

3. De leerlingen schrijven de woorden in het teamboekje bij week 1.

10 minuten

woordenlijst

4. Modeling. “Vandaag gaan we kijken wat we van de eerste twee woorden weten. Het eerste woord is ‘kritiek leveren’. Ik heb het wel eens gehoord, maar ik weet niet precies wat het betekent. Volgens mij is iemand meestal niet zo positief als hij/zij kritiek ergens op heeft. Misschien is het wel een synoniem van ‘klagen’. Nu het tweede woord: ‘zachtmoedig’. Bespreek met je maatje/team wat je weet van deze woorden. Misschien ken je de betekenis van het hele woord of misschien de betekenis van een deel van het woord. Luister actief naar de ander zodat je goed hoort wat je maatje/teamlid zegt, want straks geef ik een beurt en dan moet jij misschien vertellen wat jullie besproken hebben.” **Geef tijd voor overleg over (één van) de woorden en bepaal via het trekken van een lollystokje/nummer wie een beurt krijgt.**

GH

///

Waardeer (ook bij een fout antwoord) het actief luistergedrag en leg uit dat het team daarom de punten krijgt.

→

Noteer de suggesties op de woordmuur.

tip

Doe de denkstappen even kort voor als meerdere leerlingen de vraag niet kunnen beantwoorden.

tip

Als de leerlingen allemaal al een periode in M7 gezeten hebben, kunt u dit gedeelte overslaan.

“In het niveau M7 is er iets nieuws rondom de woorden van de week. Ik zei er net al iets over: het teamwoordenboek. Vanuit niveau M6 en E6 waren jullie het gewend om tijdens les 1, 2 en 3 op zoek te gaan naar de betekenis van vier woorden. Zo leerden we er iedere week twaalf woorden bij. In dit niveau gaat dat anders. Vanaf nu krijgen jullie twee woorden per dag aangeleverd, tijdens les 1, 2 en 3. Dan komen we op zes woorden. Dat is niet veel. Daarom gaan jullie ook elke dag op zoek naar twee nieuwe woorden. Tijdens het lezen van de tekst kom je waarschijnlijk wel woorden tegen die je niet begrijpt of waarvan je niet precies weet wat het betekent. Hier plak je een memo bij. De woorden waar je een memo bij hebt geplakt bespreek je in het team. Jullie kiezen als team welke woorden je invult in je teamwoordenboek. Dat doe je door bij de woorden die je gevonden hebt met je team een kopieerblad ‘Woord en betekenis’ in te vullen en ze bij elkaar in een mapje te doen. De woordenlijst kan verschillen tussen de teams. Toen ik de tekst las die hoorde bij les 1, kwam ik bijvoorbeeld het woord ‘onooglijk’ tegen op bladzijde 5. Ik weet niet precies wat het woord inhoudt. Daarom plak ik er een memo bij. Als mijn team ook niet weet wat het betekent en vindt dat het in het teamwoordenboek moet komen, kunnen we daarvan de betekenis opzoeken en opschrijven. Op die manier zoek je samen met je team tijdens les 1, 2 en 3 elke les twee woorden op.”

5. Woordenlijst. “Na het lezen vul je de woordenlijst van week 1 (les 1-5) verder in en ga je op zoek naar woorden voor in je teamwoordenboek.”

VOORSPELLEN EN DOEL VAN DE SCHRIJVER

Doel: De leerlingen kunnen op basis van de voor- en achterkant voorspellen waar het boek over gaat en wat het schrijfdoel van de auteur is.

DDU	<p>1. Uitleg. “De titel van het boek geeft al een beetje aan waar het boek over gaat, namelijk over een roversdochter genaamd Ronja. Wat zou dat eigenlijk zijn, een roversdochter? Is dat iets wat we nu nog wel eens tegenkomen?” DDU. “Het is de dochter van een rover. Vroeger bestonden er veel roversbendes. Dit bestaat nu nog wel, maar het gaat er wel heel anders aan toe dan vroeger. Als je naar de kaft van het boek kijkt, kun je ook wel een beetje zien dat het niet iets uit deze tijd is. De eerste druk van het boek is geschreven in 1981, maar het verhaal speelt zich nog veel langer geleden af. De schrijfster, Astrid Lindgren heeft ook de boeken over Pippi Langkous geschreven. Deze informatie helpt jullie misschien in het voorspellen over wat voor soort boek dit is.”</p> <p>2. Opdracht. “Ieder team gooit met de dobbelsteen en kijkt op de kaart welke opdracht bij het aantal ogen van de dobbelsteen hoort. Bekijk de voor- en achterkant van het boek en kijk of je aanwijzingen kunt vinden waar dit boek over gaat. Overleg wat jullie teamantwoord is. Zorg ervoor dat iedereen dat teamantwoord kan geven. Als je klaar bent, kun je nog eens met de dobbelsteen gooien en een volgende vraag gaan opzoeken in het boek.”</p>
GH ///	<p>Geef tijd om te bladeren in het boek, te overleggen en te komen tot teamantwoorden. Geef willekeurige beurten en schrijf de belangrijkste voorspellingen op en waardeer de antwoorden met punten. “We gaan na les 5 kijken wat we goed voorspeld hebben en wat toch anders is dan dat we nu denken.”</p>
DDU	<p>3. Schrijversdoel. “De schrijver heeft het boek geschreven met een bepaald doel, wat wil de schrijver denk je?” DDU. “Het boek is vooral om de lezer te vermaken. Dit boek kun je dus lezen voor je plezier. Daarnaast informeert je het ook een beetje over hoe het er vroeger aan toe ging in een roversbende, al schrijft de schrijfster met heel veel fantasie.”</p>

VOORLEZEN EN VOORKENNIS ACTIVEREN

Doel: De leerlingen worden gestimuleerd in hun inbeeldingsvermogen en de leesmotivatie wordt vergroot en de leerlingen halen hun voorkennis op over rovers en roversbendes.

tip	<p><i>Tijdens het voorlezen kan ervoor gekozen worden om de leerlingen de teamposters af te laten maken.</i></p> <p>1. Voorlezen. Lees bladzijde 5 t/m 18 voor.</p> <p>2. Woordweb. “We hebben door het boek te bekijken al voorspeld wat voor een boek wij denken dat ‘Ronja de roversdochter’ is. Het boek gaat over een roversbende. We gaan nu aan de hand van een woordweb onze voorkennis ophalen over rovers en roversbendes.”</p>
-----	---

AFRONDING

GH	<p>1. Teamopdracht. Geef de teams tijd voor overleg over de samenwerking en de planning, noem een nummer en laat die leerling vertellen hoe het gegaan is met de opdrachten en het samenwerken. De andere teams kunnen Tips en Tops geven. Besteed ook aandacht aan de samenwerkingvaardigheid die de teams voor zichzelf bepaald hebben en op welke wijze die hen helpt om de teamopdrachten goed te maken. Teams die een opdracht af hebben kunnen die opdracht voor beoordeling inleveren.</p>
GH ///	<p>2. Woordmuur. Schrijf de woorden die bij deze les horen op de woordmuur. Vraag aan de teams of ze zelf ook al woorden gevonden hebben die ze in het teamwoordenboek willen zetten. Bespreek deze woorden en bepaal samen met de groep of het woorden zijn die op de woordmuur geschreven moeten worden omdat ze belangrijk zijn om te onthouden. Waardeer antwoorden met gebruik van argumenten met punten. Bespreek met de leerlingen of ze woorden tegen zijn gekomen die een betekenis hebben die anders is dan in het woordenboek omschreven staat. Stimuleer de discussie waarom dit mogelijk zo is (het wordt letterlijk/figuurlijk gebruikt, het gaat om een ander ding, etc.)</p>

- terugblik**
- samenwerkvaardigheid
 - woorden van de week
 - Voorspellen
 - punten en feedback
- vooruitblik**
- woorden van de week
 - teamopdrachten met verhelderen
- spel** **Brain Game naar keuze**

Les 2

- Lesdoel**
- De leerlingen kunnen in eigen woorden aangeven hoe een gebouw er voor en na de geboorte van Ronja uitzag.
 - De leerlingen kunnen in eigen woorden uitleggen wat een aardman is en beschrijven hoe een aardman eruitziet.

- Materialen**
- 'Ronja de roversdochter', blz. 19 t/m 30
 - teamboekje, les 1-5
 - spiekbrieven 'verhelderen'
 - Brain Game naar keuze

TERUGBLIK/VOORUITBLIK

- terugblik**
- samenwerkvaardigheid
 - voorspellen nieuw boek
 - woorden van de week
 - teamopdrachten

- vooruitblik**
- woorden van de week
 - teamopdrachten

WOORDEN VAN DE WEEK

Doel: De leerlingen kunnen de betekenissen van (spreek)woorden in de tekst in het woordenboek opzoeken en de leerlingen kunnen woorden voor het teamwoordenboek uit de tekst halen.

- 1. Laat de leerlingen de woorden zachtjes in hun hoofd lezen, kijken of ze de juiste bladzijde opgeschreven hebben en of ze de betekenis van een woord kunnen omschrijven. Daarna schrijven ze met deze woorden betekenisvolle zinnen.**

tijd 5 minuten

klaar maatje helpen, woordenlijst

- 2. Woorden van de week.** "Voor de opdrachten 1 en 2 bij de woorden van de week is het belangrijkste dat je goed gebruik maakt van de tekst om achter de betekenis van het woord te komen. In het woordenboek staan soms verschillende betekenissen van een woord en het is belangrijk dat je de betekenis kiest die past bij het verhaal. Het is handig dat je de woorden in de tekst terug kunt vinden. Plak daarom op deze woorden een memo of noteer ze met het bladzijdenummer op een kladblaadje. Na het lezen zoek je in het woordenboek op wat het woord betekent. Deze betekenis schrijf je achter het woord in het teamboekje." **Geef tijd voor overleg en geef daarna een teamlid de beurt. Dat teamlid vertelt wat ze bedacht hebben bij de woorden en deze 'hints' worden genoteerd achter de woorden op de woordmuur.**

GH

**→
///**

Teamdoel samenwerkvaardigheid bereikt: punten.

"De hints op de woordmuur gaan je helpen bij het verhelderen van de woorden."

3. Woordenlijst/bonnen. "Na het lezen vul je de woordenlijst in je werkschrift verder in. Samen met je teamoverleg je welk woord van vandaag het woord is dat jullie gaan gebruiken voor de schatkist. Met dit woord vul je een teamwoordbon in. Aan het einde van de les bespreken we deze teamwoordbonnen."

LEZEN EN TEAMOPDRACHTEN

Doel: De leerlingen kunnen in eigen woorden uitleggen hoe een gebouw er voor en na de geboorte van Ronja uitzag en aangeven wat een aardman is en beschrijven hoe een aardman eruitziet.

1. Uitleg. "In les 1 hebben jullie voorspeld waar het boek over gaat. Vandaag gaan we bezig met het verhelderen van stukken tekst. Daarbij probeer je onderdelen van het boek in eigen woorden weer te geven aan de hand van informatie uit de tekst. Je zoekt in de tekst dus naar

aanwijzingen om tot je antwoord te komen. Bij opdracht 3 is het ook de bedoeling dat je opschrijft hoe je tot je antwoord gekomen bent. Je schrijft dus op welke aanwijzingen je in de tekst gebruikt hebt.”

2. Modeling. “Er wordt gevraagd wat een aardman is en hoe een aardman eruitziet. Ik moet dus tijdens het lezen memo’s plakken bij aanwijzingen in het boek. Aan het begin van hoofdstuk 2 lees ik nog niks over aardmannen. Maar als ik verder lees en de bladzijde omsla naar pagina 22, zie ik in mijn ooghoek al iets wat een aanwijzing zou kunnen zijn. Ik zie een afbeelding van rare figuren. Dit zouden wel eens goed de aardmannen kunnen zijn. Ik lees verder om te zien of het in de tekst nu ook over de aardmannen gaat.” **Lees alinea 2 van bladzijde 22 voor vanaf ‘Juist toen...’.** “Het gaat hier inderdaad over de aardmannen en ik lees al meerdere dingen over ze. Deze informatie kun je dus ook gebruiken bij het verhelderen wat aardmannen zijn en hoe ze eruitzien.”

3. Teamopdrachten. Plannen van de opdrachten. “Lees de opdrachten met elkaar goed door en overleg hoe je dit als team gaat aanpakken. Bedenk wat je de vorige les als Tips & Tops van de groep hebt gekregen en zet dat in bij het maken van de opdracht.”

tijd	<u>5 minuten</u>
tijd klaar	4. Zelfstandig lezen: bladzijde 19 t/m 30, memo’s plakken op mogelijke antwoorden op vragen of op woorden waarvan de leerling de betekenis niet kent. <u>10 minuten</u> voorbereiden teamopdrachten
tijd klaar	5. Maatjeswerk: memo’s vergelijken en verduidelijken waarom dit een belangrijke aanwijzing is. <u>10 minuten</u> duolezen: blz. 28 t/m 30, woorden van de week.
tijd	6. Teamopdrachten. Uitvoeren van de opdrachten. <u>20 minuten</u>
GH ///	7. Groep. Laat de teams vertellen wat ze nu weten over de aardmannen. Stimuleer de leerlingen om het te bewijzen met aanwijzingen in de tekst. Teamdoel samenwerkingvaardigheid bereikt: punten.

AFRONDING

Doel: De leerlingen kunnen de woorden op verschillende manieren uitleggen zodat ze de woorden en hun betekenissen kunnen onthouden.

GH	1. Teamopdracht. Geef de teams tijd voor overleg en noem een nummer en laat die leerling vertellen hoe het gegaan is met de opdrachten. Mogelijk is er een team dat al een opdracht klaar heeft en daar punten voor heeft gekregen. Bespreek waar een antwoord aan moet voldoen om het volledige aantal punten te halen. De andere teams kunnen Tips en Tops geven. Besteed ook aandacht aan het samenwerken, vraag ernaar welk samenwerkdoel de teams voor zichzelf bepaald hebben en op welke wijze die hen helpt om de teamopdrachten goed te maken.
GH ///	2. Woordmuur. Schrijf de woorden die bij deze les horen op de woordmuur. Vraag aan de teams met welke woorden ze de woordmuur compleet willen maken. Zorg dat de woordmuur vandaag volledig ingevuld is. Waardeer antwoorden die de teams geven met gebruik van argumenten met punten.
terugblik	- woorden van de week - teamopdrachten - punten en feedback
voorblik	- woorden van de week - teamopdrachten

Les 3

- Lesdoel**
- De leerlingen kunnen in eigen woorden weergeven hoe de relatie tussen Birk en Ronja verandert als ze elkaar net ontmoet hebben.
 - De leerlingen kunnen voorspellen hoe de relatie tussen Birk en Ronja in de rest van het boek zal veranderen.

- Materialen**
- 'Ronja de roversdochter', blz. 31 t/m 42
 - teamboekje, les 1-5
 - kopieerblad, les 3 ('betekenisvolle zinnen')

TERUGBLIK/VOORUITBLIK

- terugblik**
- woorden van de week
 - lezen en teamopdrachten

- vooruitblik**
- woorden van de week
 - lezen en teamopdrachten

WOORDEN VAN DE WEEK

Doel: De leerlingen kunnen de betekenissen van (spreek)woorden in de tekst in het woordenboek opzoeken en de leerlingen kunnen woorden voor het teamwoordenboek uit de tekst halen.

- tijd klaar**
- GH**
- ///**
1. Laat de leerlingen de woorden zachtjes in hun hoofd lezen, kijken of ze de juiste bladzijde opgeschreven hebben en of ze de betekenis van een woord kunnen omschrijven. Daarna schrijven ze met deze woorden betekenisvolle zinnen.
5 minuten
maatje helpen, woordenlijst
 2. **Woordmuur.** "Bespreek de laatste twee gegeven woorden en bepaal samen nog twee woorden. Bedenk wat je samen al van de woorden weet. Denk eraan dat alle teamleden straks moeten kunnen uitleggen wat jullie met elkaar weten over de vier woorden van vandaag." **Geef tijd voor overleg en geef daarna een teamlid de beurt. Dat teamlid vertelt wat ze bedacht hebben bij de woorden die al gegeven zijn en deze 'hints' worden genoteerd achter de woorden op de woordmuur. Waardeer met punten. Doe de denkstappen even kort voor als meerdere leerlingen deze vraag niet kunnen beantwoorden.**
 3. **Woordenlijst/bonnen.** "Net zoals bij de vorige les vul je na het lezen de woordenlijst in je werkschrift verder in. Samen met je team overleg je welk woord van vandaag het woord is dat jullie gaan gebruiken voor de schatkist."

LEZEN EN TEAMOPDRACHTEN

Doel: De leerlingen kunnen in eigen woorden weergeven hoe de relatie tussen Birk en Ronja verandert als ze elkaar net ontmoet hebben en kunnen voorspellen hoe de relatie tussen Birk en Ronja in de rest van het boek zal veranderen.

1. **Uitleg.** "In de vorige les hebben jullie als team al een deel van de opdrachten gemaakt. Vandaag en in de volgende les heb je de tijd voor de opdrachten en tijdens les 5 maken we de opdrachten helemaal af. Voordat je in het boek gaat lezen, lees je de vragen in het teamboekje nogmaals goed door. Als team gaan jullie overleggen welke opdrachten je vandaag gaat maken. Dat schrijf je op bij planning. Denk aan de tips en tops die je in de vorige les gekregen hebt van de groep en gebruik die bij de opdrachten van vandaag. Als je tijdens het lezen van het boek iets ziet wat een aanwijzing kan zijn voor het maken van de teamopdracht, plak je op dat stukje tekst een memo. Ook kan je een memo plakken op woorden waarvan je de betekenis niet kent. Na het bespreken van de memo's ga je duolezen. Daarna gaan jullie met de teamopdrachten aan de slag." **Geef tijd voor het plannen van de opdrachten.**

	2. Zelfstandig lezen: bladzijde 31 t/m 42, memo's plakken op mogelijke antwoorden op vragen of op woorden waarvan de leerling de betekenis niet kent.
tijd	<u>15 minuten</u>
klaar	voorbereiden teamopdracht
	3. Maatje: memo's vergelijken en verduidelijken.
tijd	<u>10 minuten</u>
klaar	duolezen: blz. 40 t/m 42
	4. Teamopdrachten. Uitvoeren van de opdrachten.
tijd	<u>20 minuten</u>
GH	5. Groep. Laat de teams vertellen over de relatie tussen Birk en Ronja. Stimuleer de leerlingen om het te bewijzen met aanwijzingen in de tekst. Laat ze ook de voorspellingen over deze relatie delen. Teamdoel samenwerkingvaardigheid bereikt: punten.
///	

AFRONDING

GH	<p>1. Teamopdracht. Geef de teams tijd voor overleg en noem een nummer en laat die leerling vertellen hoe het gegaan is met de opdrachten. Mogelijk is er een team dat al een opdracht klaar heeft en daar punten voor heeft gekregen. Bespreek waar een antwoord aan moet voldoen om het volledige aantal punten te halen. De andere teams kunnen Tips en Tops geven. Besteed ook aandacht aan het samenwerken, vraag ernaar welk samenwerkdoel de teams voor zichzelf bepaald hebben en op welke wijze die hen helpt om de teamopdrachten goed te maken.</p> <p>2. Woordmuur. Schrijf de woorden die bij deze les horen op de woordmuur. Vraag aan de teams met welke woorden ze de woordmuur compleet willen maken. Zorg dat de woordmuur vandaag volledig ingevuld is. Waardeer antwoorden die de teams geven met gebruik van argumenten met punten.</p>
terugblik	<ul style="list-style-type: none"> - woorden van de week - teamopdrachten - punten en feedback
vooruitblik	<ul style="list-style-type: none"> - toets - voorbereiding schrijf-/tekenopdracht

Les 4

Lesdoel - De leerlingen leren n.a.v. het bespreken van de toets hoe ze informatie uit een tekst kunnen halen.

Materialen

- 'Ronja de roversdochter' blz. 43 t/m 54
- toetsboekje, toets les 4
- antwoordblad ABCD* met wasknijper
- teamboekje

TERUGBLIK/VOORUITBLIK

terugblik

- woorden van de week
- lezen en teamopdrachten

vooruitblik

- toets
- voorbereiding schrijfopdracht

WOORDEN VAN DE WEEK

1. Oefenen voor de toets. De leerlingen kunnen zich voorbereiden op de toets door de betekenis van de woorden nog even door te nemen. Dit kan via de eigen woordenlijst, de woordmuur of het teamwoordenboek.

tijd 5 minuten

TOETS

Doel: De leerlingen leren n.a.v. het bespreken van de toets hoe ze informatie uit een tekst kunnen halen.

1. Zet de leerlingen in toetsopstelling.
2. Lees de vragen uit het toetsboekje voor. Geef uitleg bij de vragen, o.a. door duidelijk aan te geven wat de bedoeling is van een vraag.
3. Zelfstandig lezen: blz. 43 t/m 54 en maken van de vragen.

tijd 20 minuten

klaar woordenlijst, stillezen

4. Bespreken van de vragen. "Je krijgt van mij een blad met daarop de letters ABCD. We gaan de vragen bespreken en elke keer als ik de vraag opgelezen heb, kijk je of je gekozen had voor antwoord A, B, C of D. Heb je voor B gekozen dan zet je de wasknijper op B. Koos je voor C dan doe je de wasknijper op die letter. Daarna doen we op mijn teken het bordje omhoog." **Lees de eerste vraag voor en vraag aan de leerlingen om de wasknijper op de letter van hun antwoord te zetten. Kijk of de (bijna alle) leerlingen het goede antwoord hebben en ga dan door. Als er veel verschillende antwoorden gegeven zijn, model dan de stappen die de leerlingen hadden moeten maken om tot het juiste antwoord te komen.**

tijd 10 minuten

→ *Haal de toetsen op en zet de resultaten in de scorelijst weektoetsen.*

VOORBEREIDING OP DE SCHRIJFOPDRACHT

Doel: De leerlingen kunnen een spreekwoord met een vergelijking verzinnen.

1. Uitleg. "Vandaag ga ik alvast uitleg geven over de schrijfopdracht van les 5. In het boek over Ronja staat veel figuurlijk taalgebruik. Op bladzijde 40 staat bijvoorbeeld: 'Zo veilig als een vos in mijn hol en een adelaar op zijn bergtop, zo voelde ik me.' En op bladzijde 43 staat: 'Slurp je pap op alsof er brand is.' Wat zou dit betekenen?" **DDU. Geef de leerlingen de tijd om na te denken en te overleggen met hun maatje. Geef een leerling de beurt.** "Dit betekent: zo snel als je kan."

DDU

2. Opdracht. “Sommige spreekwoorden zijn vergelijkingen. Bijvoorbeeld: ‘Zo groen als gras,’ of: ‘Zo plat als een pannenkoek,’ of: ‘Zo gezond als een vis.’ De volgende keer gaan jullie met je team ook vergelijkingen bedenken. Jullie bedenken eerst een bijvoeglijk naamwoord.”

tip *Leg eventueel uit wat bijvoeglijk naamwoorden zijn. Print eventueel de lijst van*

<http://www.jekanmewat.nl/woordlijst/bijv.pdf>.

“Dan bedenk je er een dier, ding of mens bij. Het moet wel bij het bijvoeglijk naamwoord passen. Daarna maak je een tekening van jullie zelfbedachte spreekwoord. Je kunt nu alvast beginnen met het bedenken van een bijvoeglijk naamwoord met je team.”

tijd 5 minuten

klaar bij het bijvoeglijke naamwoord een zelfstandig naamwoord (dier, ding of mens) bedenken

AFRONDING

terugblik

- toets
- voorbereiding schrijf-/tekenopdracht
- punten en feedback

vooruitblik

- schrijf-/tekenopdracht
- teamopdrachten afmaken
- woordenlijst en teamopdrachten inleveren

tip **Speel een Brain Game naar keuze.**

Les 5

Lesdoel - De leerlingen kunnen een spreekwoord met een vergelijking verzinnen.

Materialen

- 'Ronja de roversdochter', blz. 55 t/m 63
- teamboekje, les 1-5
- per team minimaal één vouwblaadje

TERUGBLIK/VOORUITBLIK

terugblik

- toets
- voorbereiding schrijf-/tekenopdracht
- logboekje & boekenclub (facultatief)

vooruitblik

- teamopdrachten afmaken
- schrijf-/tekenopdracht
- teamboekjes en woordenlijst inleveren

TEAMOPDRACHTEN: AFMAKEN EN FIGUURLIJK TAALGEBRUIK TOEPASSEN

Doel: De leerlingen kunnen een spreekwoord met een vergelijking verzinnen.

1. Uitleg. "In de vorige les heb ik al de uitleg gegeven over de schrijfopdracht van vandaag. Jullie gaan vandaag aan de slag met figuurlijk taalgebruik. In het boek over Ronja staat veel figuurlijk taalgebruik. Op bladzijde 59 staat bijvoorbeeld: 'Je moet zo slim zijn als een oude vos, want met geweld bereik je niets.' Als we denken aan iets, dan komen daarbij soms andere dingen in je gedachten. Bij vergelijkingen, vergelijk je een onderwerp met iets anders. Hierbij gaat het om een overeenkomst tussen beide dingen."

2. Opdracht. "Lees het stappenplan in het teamboekje door en verdeel de taken. Als jullie tevreden zijn over jullie kladversie, maken jullie de netversie op een A3-paier. Help elkaar en maak de opdracht van vandaag helemaal af. Probeer actief te werken aan jullie samenwerkdoel van deze week."

tijd 30 minuten
klaar tekening (figuurlijk) van het spreekwoord maken

/// **Teamdoel samenwerkvaardigheid bereikt: punten.**

3. Presentatie van het spreekwoord. "Jullie gaan nu als team jullie spreekwoord presenteren aan de groep. Overleg hoe jullie dat gaan doen en zorg ervoor dat iedereen antwoord kan geven op vragen van de groep."

tijd 5 minuten

4. Groep. Laat elk team één vergelijking presenteren. Geef de andere teams de mogelijkheid voor het stellen van vragen en laat de groep tips en tops geven. De teams kunnen deze tips en tops inzetten voor het samenwerkdoel voor de komende week (noteren bij de tops in het teamboekje, les 6).

tijd 10 minuten

5. Bespreken. Besteed aandacht aan het samenwerken, evalueer de samenwerking in de teams en bespreek met elkaar de moeilijkheden en een mogelijke aanpak ("Wat ga je volgende week anders/hetzelfde doen?") voor de volgende week.

/// **Teamdoel samenwerkvaardigheid bereikt: punten.**

TERUGBLIK OP VOORSPELLEN

Doel: De leerlingen kunnen op basis van de kennis die ze opgedaan hebben de voorspellingen beoordelen en aanvullen.

1. Uitleg. "We zijn nu al 5 lessen bezig met het boek 'Ronja de roversdochter'. Met de dobbelsteen hebben we allerlei voorspellingen gedaan over het boek. Vandaag gaan we kijken of we het nog steeds eens zijn met onze voorspellingen. Voorspellingen kunnen uitkomen, maar

het is natuurlijk helemaal niet raar dat ze soms ook niet uitkomen. De schrijver kan je bijvoorbeeld op een verkeerd been hebben gezet.”

GH
///

2. Opdracht. “We gaan eerst kijken naar ‘wie’. We hebben voorspeld dat het boek gaat over (*vul aan wat het antwoord van de groep was*). Nu we al 5 dagen in het boek hebben gelezen weten we nu meer over de hoofdpersonen van het boek. Hebben we het juist voorspeld?” **Evalueer samen met de leerlingen de voorspelling en geef punten voor juiste argumenten om het zo te laten, aan te vullen en/of te veranderen.** “Dan gaan we nu kijken naar de plek. Waar speelt het verhaal zich af? We denken dat het verhaal zich afspeelt in een bos. Klopt dit met wat we nu gelezen hebben?” **Evalueer samen met de leerlingen de voorspelling en geef punten voor juiste argumenten om het zo te laten, aan te vullen en/of te veranderen. Ga zo alle punten van de voorspelling langs en laat de teams overleggen welke argumenten ze hebben of iets te veranderen of de voorspelling zo te laten staan.**

GH
///

tip

Als leerlingen moeite hebben met het vinden van argumenten, model dan voorbeelden van argumenten op basis van aanwijzingen in het boek.

3. Afronding. “We hebben de voorspellingen aangepast met dat wat we nu weten over het verhaal. Maar het verhaal is natuurlijk nog niet afgelopen. Er kan nog veel gebeuren en misschien gaat het verhaal dan een andere kant op. Als het boek helemaal uit is dan kunnen we kijken of onze voorspelling helemaal is uit is gekomen.”

AFRONDING

1. Woorden van de week. “Deze week hebben jullie weer zelf woorden uit de tekst gehaald voor de woordmuur. Dit zijn de woorden die we in elk geval willen onthouden. Daarnaast hebben jullie zes woorden uitgekozen voor het teamwoordenboek. Dit kunnen toevallig dezelfde woorden zijn als de woorden die we samen hebben gekozen voor de woordmuur. Dit teamwoordenboek leveren jullie vandaag in en daar kun je ook punten voor krijgen.”

///

2. Terugblik. “Ik zag teams heel goed samenwerken. Ik kon echt zien dat ... en ... (noem namen maatjes) elkaar goed hielpen. Deze week hebben de schrijvers de punten bijgehouden op de teamlijsten. Tel de punten bij elkaar op en bedenk wat er deze week goed ging in het team als je denkt aan het samenwerken.” **Geef willekeurige beurten en waardeer het antwoord met punten.** “Deze punten hebben jullie verdiend omdat je goed hebt samengewerkt: jullie hebben goed naar elkaar geluisterd en elkaar goed geholpen.”

Vieren van het resultaat. Bedenk met elkaar wat het team met de meeste punten mag doen als ‘team van de week’. Ieder team telt de punten op en het team met de meeste punten is volgende week ‘team van de week’.

3. Vooruitblik. Verder lezen in ‘Ronja de roversdochter’.

OVERZICHT BIJ HET BOEK, LES 6-10

De lesdoelen van les 6-10:

'Ronja de roversdochter' – Astrid Lindgren blz. 64 t/m 115	
Verhalend: spannend/ rovers/fantasie	<ul style="list-style-type: none"> - De leerlingen hebben plezier in het lezen van het verhaal. - De leerlingen kunnen het verhaal in grote lijnen weergeven. - De leerlingen kunnen uitleggen welke aanwijzingen er zijn dat dit in een andere tijd speelt.
Teamopdrachten	
Woordenschat:	- De leerlingen kunnen de betekenissen van (spreek-)woorden in het woordenboek opzoeken en de betekenis verduidelijken met illustraties en betekenisvolle zinnen.
Begrijpend lezen (verhelderen):	<ul style="list-style-type: none"> - De leerlingen kunnen in eigen woorden uitleggen wat Ronja bedoelt met 'Als de vogelheksen morgen komen, vinden ze hier alleen maar een klomp ijs'. - De leerlingen kunnen voorspellen wat er met Birk zal gaan gebeuren. - De leerlingen kunnen in eigen woorden aangeven waarom Ronja eerst wel gewild zou hebben dat haar vader wist van de doorgang naar de Borkavesting, maar nu niet meer. - De leerlingen kunnen voorspellen hoe het verder zal gaan met de Borkavesting als er niet snel iets verandert aan hun situatie. - De leerlingen kunnen in eigen woorden uitleggen wat bedoeld wordt met 'met lange gezichten'. - De leerlingen kunnen voorspellen hoe het verder zal gaan met Ronja en Birk en hun plan om op wilde paarden te rijden.
Schrijven/taalverzorging	
Schrijven:	- De leerlingen kunnen hun fantasie gebruiken om zelf een fantasiewezen te verzinnen.

Vorbereiding (voorafgaand aan les 6-10):

- Kijk de opdrachten van les 1-5 na en leg de teamboekjes 'Ronja de roversdochter' weer klaar.
- Zet het digibordschema 'Ronja de roversdochter' les 6-10* klaar.
- Leg woordenboeken klaar (teamopdrachten).
- Leg per team 6x de studiewijzer 'Woord en betekenis'* klaar.
- Hang de woordmuur op.
- Leg antwoordblad ABCD* met wasknijper klaar (les 9).
- Leg per team een poster voor het fantasiewezen* klaar (les 10).

* Zie site: <http://successforall-nederland.nl>

Les	Woorden van de week	Blz.	Betekenis
6.	de burcht	66	<i>Een groot, middeleeuws gebouw met dikke muren.</i>
6.	de inspanning	74	<i>Iets met veel moeite of kracht doen.</i>
7.	rusteloos	75	<i>Onrustig; als je moeilijk rust kunt vinden.</i>
7.	de provisiekamer	83	<i>Een kamer waar eten wordt bewaard.</i>
8.	geniepig	91	<i>Achterbaks, stiekem, gemeen.</i>
8.	de afstammeling	94	<i>Iemand die bij een bepaalde familie hoort.</i>

Les 6

Samenwerk vaardigheid

- Door de teams te bepalen.

Lesdoel

- De leerlingen kunnen in eigen woorden uitleggen wat Ronja bedoelt met 'Als de vogelheksen morgen komen, vinden ze hier alleen maar een klomp ijs'.
- De leerlingen kunnen voorspellen wat er met Birk zal gaan gebeuren.

Materialen

- 'Ronja de roversdochter', blz. 64 t/m 74
- teamboekje, les 6-10
- spiekbrieven 'verhelderen' en 'voorspellen'
- woordmuur
- Brain Game naar keuze

TERUGBLIK/VOORUITBLIK

1. Terugblik. "De afgelopen lessen hebben jullie uitgelegd hoe het gebouw waar Ronja geboren is eruit ziet en hoe je een aardman kunt herkennen. Ook hebben jullie zelf spreekwoorden met een vergelijking bedacht. Na de afronding van de teamopdrachten hebben jullie de teamboekjes ingeleverd en heb ik punten gegeven aan de teams voor de opdrachten. Het team met de meeste punten is voor deze week het team van de week en dat is geworden... (Noem de naam van het team)! Applaus voor dit team."

2. Vooruitblik. "Deze week lezen we verder over Ronja de roversdochter. We gaan de opdrachten van week 2 met het team maken. Maar eerst bepalen we per team aan welke vaardigheid jullie willen werken. Overleg in je team aan welk doel jullie deze week extra aandacht willen besteden en schrijf dat op in het teamboekje op de teamlijst van les 6-10."

tijd

5 minuten

WOORDEN VAN DE WEEK

Doel: De leerlingen kunnen de betekenissen van (spreek)woorden in de tekst in het woordenboek opzoeken en de leerlingen kunnen woorden voor het teamwoordenboek uit de tekst halen.

1. Uitleg. "In het teamboekje zie je bij les 6-10 weer een deel van de woorden van de week in een kolom staan. Van deze woorden moet je de betekenis opzoeken in het (spreek)woordenboek. Deze woorden van de week vullen jullie verder aan door deze week voor zes woorden een studiewijzer 'Woord en betekenis' in te vullen en zo ook je teamwoordenboek uit te breiden. Zorg dat je woorden kiest die belangrijk zijn voor het begrip van de tekst en die iedereen moeilijk vindt. Vergeet niet op welke bladzijde je de woorden gevonden hebt."

2. Teamboekje. "Deze week gaan we weer de betekenis van de woorden van de week opzoeken. Ook gaan we weer verder met het teamwoordenboek. Hoe ging het met de woorden opzoeken vorige week? En heb je misschien nog tips voor andere teams?" **DDU.** "Bij de woorden voor in je teamwoordenboek is het verstandig om woorden uit te kiezen waarvan je denkt dat het van belang is om de betekenis te weten om de tekst te kunnen begrijpen. Misschien zijn er ook woorden die je bij het lezen van andere boeken waarschijnlijk ook weer tegenkomt. Het is ook belangrijk dat je goed gebruik maakt van de tekst om achter de betekenis van het woord te komen. In het woordenboek staan soms verschillende betekenissen van een woord en het is belangrijk dat je de betekenis kiest die past bij het verhaal. Het is handig dat je de woorden in de tekst terug kunt vinden. Plak daarom op deze woorden een memo of noteer ze met het bladzijdenummer op een kladblaadje. Na het lezen zoek je in het woordenboek op wat het woord betekent. Deze betekenis schrijf je achter het woord in het teamboekje."

DDU

LEZEN EN TEAMOPDRACHTEN

Doel: De leerlingen kunnen in eigen woorden uitleggen wat Ronja bedoelt met 'Als de vogelheksen morgen komen, vinden ze alleen maar een klomp ijs' en ze kunnen voorspellen wat er met Birk zal gaan gebeuren.

1. Leesdoel. "Deze week gaan we verhelderen en voorspellen. Bij het verhelderen vertel je informatie in je eigen woorden. Door dat te doen begrijp je de tekst soms beter. Bij het verhelderen gaat het er dus om dat je goed naar de tekst kijkt en bedenkt wat ermee bedoeld wordt. Daarvoor maak je gebruik van wat je al weet, doordat je het goed gelezen hebt of vanuit je voorkennis."

2. Modeling. "De eerste vraag gaat over een uitspraak van Ronja, namelijk: 'Als de vogelheksen morgen komen, vinden ze hier alleen maar een klomp ijs'. De vraag is wat ze hiermee bedoelt. Om daar achter te komen, is het handig om te tekst er omheen ook te lezen. Daarom kijk ik naar wat ik in de tekst ervoor gelezen heb. Tijdens het lezen van bladzijde 64, 65 en 66 plak ik memo's bij informatie die belangrijk kan zijn om erachter te komen wat Ronja bedoelt. Op bladzijde 64 lees ik niks over de vogelheksen en ook niks wat met een klomp ijs te maken heeft. Op bladzijde 65 kom ik wel iets tegen wat interessant is." **Lees de eerste twee zinnen van bladzijde 65.** "Het lijkt erop dat Ronja bang is dat ze zo lang in de kou blijft bungelen in de boom, dat ze zou kunnen doodvriezen. Zou de klomp ijs dan mogelijk over haar zelf gaan? Daar kom ik achter door verder te lezen tot het punt dat ze de uitspraak doet." **Geef tijd voor het lezen van de opdrachten en het plannen.**

3. Zelfstandig lezen: blz. 64 t/m 74, memo's plakken op mogelijke antwoorden op de vragen.

tijd

10 minuten

woorden van de week

4. Maatjeswerk: memo's vergelijken, bespreken wat het beste antwoord op de vraag is.

tijd

10 minuten

klaar

Duolezen: blz. 73 t/m 74. Alvast bezig met de teamopdrachten.

5. Teamopdrachten. Uitvoeren van de opdrachten.

tijd

20 minuten

GH

6. Groep. Laat de teams vertellen wat ze als teamantwoord hebben op de vraag wat ze denken dat er met Birk zal gebeuren. Stimuleer de leerlingen om het te bewijzen met aanwijzingen in de tekst. **Teamdoel samenwerkingvaardigheid bereikt: punten.**

///

AFRONDING

GH

1. Teamopdracht. Geef de teams tijd voor overleg over de samenwerking en de planning, noem een nummer en laat die leerling vertellen hoe het gegaan is met de opdrachten en het samenwerken. De andere teams kunnen Tips en Tops geven. Besteed ook aandacht aan de samenwerkingvaardigheid die de teams voor zichzelf bepaald hebben en op welke wijze die hen helpt om de teamopdrachten goed te maken. Teams die een opdracht af hebben kunnen die opdracht voor beoordeling inleveren.

2. Woordmuur. Schrijf de woorden die bij deze les horen op de woordmuur. Vraag aan de teams of ze zelf ook al woorden gevonden hebben die ze in het teamwoordenboek en op de woordmuur willen zetten. Bespreek deze woorden en bepaal samen met de groep of het woorden zijn die op de woordmuur geschreven moeten worden omdat ze belangrijk zijn om te onthouden. Waardeer antwoorden met gebruik van argumenten met punten.

GH

///

terugblik

- samenwerkingvaardigheid
- woorden van de week
- lezen en teamopdrachten
- punten en feedback

voorblik

- woorden van de week
- lezen en teamopdrachten

Les 7

- Lesdoel**
- De leerlingen kunnen in eigen woorden aangeven waarom Ronja eerst wel gewild zou hebben dat haar vader wist van de doorgang naar de Borkavesting, maar nu niet meer.
 - De leerlingen kunnen voorspellen hoe het verder zal gaan met de Borkavesting als er niet snel iets verandert aan hun situatie.

- Materialen**
- 'Ronja de roversdochter', blz. 75 t/m 83
 - teamboekje, les 6-10
 - Brain Game naar keuze

TERUGBLIK/VOORUITBLIK

- terugblik**
- samenwerkvaardigheid
 - woorden van de week
 - lezen en teamopdrachten

- vooruitblik**
- woorden van de week
 - lezen en teamopdrachten

WOORDEN VAN DE WEEK

Doel: De leerlingen kunnen de betekenissen van (spreek)woorden in de tekst in het woordenboek opzoeken en de leerlingen kunnen woorden voor het teamwoordenboek uit de tekst halen.

1. Uitleg. "In de vorige les hebben we de eerste zelfgekozen woorden op de woordmuur geschreven. Ook heb ik zelf twee woorden op de muur gezet. Vandaag vullen we de woordmuur verder aan. Let ook vandaag dus goed op of je woorden tegenkomt die jullie willen gebruiken voor de woordmuur en het teamwoordenboek. Als je nog niet alle woorden hebt opgezocht in het woordenboek, kun je daar vandaag mee verder."

LEZEN EN TEAMOPDRACHTEN

Doel: De leerlingen kunnen in eigen woorden aangeven waarom Ronja eerst wel gewild zou hebben dat haar vader wist van de doorgang naar de Borkavesting, maar nu niet meer en ze kunnen voorspellen hoe het verder zal gaan met de Borkavesting als er niet snel iets verandert aan hun situatie.

DDU

1. Uitleg. "Ook in deze les gaan we verhelderen en voorspellen. Bij een voorspelling is het belangrijk dat je dat niet zomaar verzint. Je gebruikt daarbij de kennis die je hebt opgedaan tijdens het lezen, maar je kan ook gebruik maken van je voorkennis over het onderwerp. Bij het verhelderen maak je ook gebruik van de kennis die je al hebt. Wat is het verschil tussen verhelderen en voorspellen?" **DDU.** "Bij verhelderen licht je toe wat er in de tekst verteld of bedoeld wordt, bij voorspellen bedenk je zelf wat erna gebeuren kan. Dan moet je dus meer je eigen verhaal ervan maken. Een voorspelling kan nooit fout zijn, want veel schrijvers vinden het leuk om je juist op het verkeerde been te zetten."

2. Modeling. "Bij vraag 4 moet je een voorspelling doen. Er wordt gevraagd om te voorspellen hoe het verder zal gaan in de Borkavesting als er niet snel iets verandert aan hun situatie. Om antwoord te kunnen geven op deze vraag moet ik eerst weten wat er aan de hand is bij de Borkavesting. Daarom lees ik, zoals bij de opdracht vermeld, eerst bladzijde 82 en 83. Bij aanwijzingen plak ik een memo. Bijvoorbeeld op bladzijde 82." **Lees 'Wat is er met jou gebeurd?...'** t/m **'... zei hij met een grijns.'** "Er is dus weinig eten in de Borkavesting. Dat kan nog wel eens een probleem worden als dat niet snel verandert. Ik weet namelijk dat je niet lang kunt leven zonder eten. Straks lees je verder om te kijken of er nog meer aanwijzingen in de tekst staan en je bedenkt wat je zelf al weet over deze situatie." **Geef tijd voor het lezen van de opdrachten en het plannen.**

3. Zelfstandig lezen: blz. 75 t/m 83, memo's plakken op mogelijke antwoorden op de vragen.

tijd	<u>10 minuten</u>
klaar	woorden van de week
	4. Maatjeswerk: memo's vergelijken en bespreken.
tijd	<u>10 minuten</u>
klaar	Duolezen: blz. 82 t/m 83. Alvast bezig met de teamopdrachten.
	5. Teamopdrachten. Uitvoeren van de opdrachten.
tijd	<u>15 minuten</u>
	6. Groep. Laat de teams vertellen waarom Ronja eerst wel gewild zou hebben dat haar vader wist van de doorgang naar de Borkavesting en nu niet meer. Stimuleer de leerlingen om het te bewijzen met aanwijzingen in de tekst. Teamdoel samenwerkingvaardigheid bereikt: punten.
///	

AFRONDING

Doel: De leerlingen kunnen de woorden op verschillende manieren uitleggen zodat ze de woorden en hun betekenissen kunnen onthouden.

GH	<p>1. Teamopdracht. Geef de teams tijd voor overleg over de samenwerking en de planning, noem een nummer en laat die leerling vertellen hoe het gegaan is met de opdrachten en het samenwerken. De andere teams kunnen Tips en Tops geven. Besteed ook aandacht aan de samenwerkingvaardigheid die de teams voor zichzelf bepaald hebben en op welke wijze die hen helpt om de teamopdrachten goed te maken. Teams die een opdracht af hebben kunnen die opdracht voor beoordeling inleveren.</p> <p>2. Woordmuur. Schrijf de woorden die bij deze les horen op de woordmuur. Vraag aan de teams of ze zelf ook al woorden gevonden hebben die ze in het teamwoordenboek en op de woordmuur willen zetten. Bespreek deze woorden en bepaal samen met de groep of het woorden zijn die op de woordmuur geschreven moeten worden omdat ze belangrijk zijn om te onthouden. Waardeer antwoorden met gebruik van argumenten met punten.</p>
GH ///	
terugblik	<ul style="list-style-type: none"> - woorden van de week - lezen en teamopdrachten - punten en feedback
spel	Brain Game naar keuze
vooruitblik	<ul style="list-style-type: none"> - woorden van de week - lezen en teamopdrachten

Les 8

- Lesdoel**
- De leerlingen kunnen in eigen woorden uitleggen wat bedoeld wordt met 'met lange gezichten'.
 - De leerlingen kunnen voorspellen hoe het verder zal gaan met Ronja en Birk en hun plan om op wilde paarden te rijden.

- Materialen**
- 'Ronja de roversdochter', blz. 84 t/m 94
 - teamboekje, les 6-10

TERUGBLIK/VOORUITBLIK

- terugblik**
- woorden van de week
 - lezen en teamopdrachten

- vooruitblik**
- woorden van de week
 - lezen en teamopdrachten

WOORDEN VAN DE WEEK

Doel: De leerlingen kunnen de betekenissen van (spreek)woorden in de tekst in het woordenboek opzoeken en de leerlingen kunnen woorden voor het teamwoordenboek uit de tekst halen.

1. Uitleg. "Net zoals bij de vorige les gaan we de betekenis van de woorden uit de tekst van vandaag opzoeken. Plak, als je deze woorden in de tekst tegenkomt, op de woorden een memo of noteer ze met het bladzijdennummer op een kladblaadje. Ga ook op zoek naar twee woorden die je niet begrijpt en waarvan je de betekenis op zou willen zoeken. Samen met je maatje/team bespreek je de betekenis van de woorden. Ook zoek je in het (spreek-)woordenboek op wat het woord betekent. Tijdens het teamoverleg bespreek je de gevonden betekenissen van de woorden vul je dat in het teamboekje in."

LEZEN EN TEAMOPDRACHTEN

Doel: De leerlingen kunnen in eigen woorden uitleggen wat bedoeld wordt met 'met lange gezichten' en ze kunnen voorspellen hoe het verder zal gaan met Ronja en Birk en hun plan om op wilde paarden te rijden.

1. Uitleg. "De afgelopen twee lessen hebben jullie als team al een deel van de opdrachten gemaakt. Vandaag heb je ook nog tijd voor de opdrachten en tijdens les 10 maken we de opdrachten hellemaal af. Overleg met je team welke opdrachten je vandaag gaat maken en die schrijf je op bij planning. Denk aan de tips en tops die je gisteren gekregen hebt van de groep en gebruik die bij de opdrachten van vandaag. Als je tijdens het lezen van het boek iets ziet wat een aanwijzing kan zijn voor het maken van de teamopdracht, plak je op dat stukje tekst een memo. Ook kan je een memo plakken op woorden waarvan je de betekenis niet kent. Na het bespreken van de memo's ga je duolezen. Daarna gaan jullie met de teamopdrachten aan de slag." **Geef tijd voor het lezen van de opdrachten en het plannen.**

2. Zelfstandig lezen: blz. 84 t/m 94, memo's plakken op mogelijke antwoorden op de vragen.

tijd 10 minuten
klaar woorden van de week

3. Maatjeswerk: memo's vergelijken en bespreken.

tijd 10 minuten
klaar Duolezen: blz. 93 t/m 94. Alvast bezig met de teamopdrachten.

4. Teamopdrachten. Uitvoeren van de opdrachten.

tijd 15 minuten

GH **5. Groep.** Laat de teams vertellen wat ze voorspeld hebben over het plan van Ronja en Birk om op de wilde paarden te gaan rijden. Stimuleer de leerlingen om het te bewijzen met aanwijzingen in de tekst. Teamdoel samenwerkingvaardigheid bereikt: punten.

///

AFRONDING

GH	1. Teamopdracht. Geef de teams tijd voor overleg en noem een nummer en laat die leerling vertellen hoe het gegaan is met de opdrachten. Mogelijk is er een team dat al een opdracht klaar heeft en daar punten voor heeft gekregen. Bespreek waar een antwoord aan moet voldoen om het volledige aantal punten te halen. De andere teams kunnen Tips en Tops geven. Besteed ook aandacht aan het samenwerken, vraag ernaar welk
///	samenwerkvaardigheid de teams voor zichzelf bepaald hebben en op welke wijze die hen helpt om de teamopdrachten goed te maken.
///	2. Woordmuur. Schrijf de woorden die bij deze les horen op de woordmuur. Vraag aan de teams of ze zelf ook al woorden gevonden hebben die ze in het teamwoordenboek willen zetten. Bespreek deze woorden en bepaal samen met de groep of het woorden zijn die op de woordmuur geschreven moeten worden omdat ze belangrijk zijn om te onthouden. Waardeer antwoorden met gebruik van argumenten met punten.
terugblik	<ul style="list-style-type: none">- woorden van de week- lezen en teamopdrachten- punten en feedback
vooruitblik	<ul style="list-style-type: none">- toets- voorbereiding schrijf-/tekenopdracht

Les 9

Lesdoel - De leerlingen leren n.a.v. het bespreken van de toets hoe ze informatie uit een tekst kunnen halen.

Materialen

- 'Ronja de roversdochter' blz. 95 t/m 103
- toetsboekje, toets les 9
- ABCD blad met wasknijper per leerling
- Brain Game naar keuze

TERUGBLIK/VOORUITBLIK

terugblik

- woorden van de week
- lezen en teamopdrachten

vooruitblik

- toets
- voorbereiding schrijfpodracht

WOORDEN VAN DE WEEK

1. Oefenen voor de toets. De leerlingen kunnen zich voorbereiden op de toets door de betekenis van de woorden nog even door te nemen. Dit kan via de eigen woordenlijst, de woordmuur of het teamwoordenboek.

tijd 5 minuten

TOETS

Doel: De leerlingen leren n.a.v. het bespreken van de toets hoe ze informatie uit een tekst kunnen halen.

1. Zet de leerlingen in toetsopstelling.
2. Lees de vragen uit het toetsboekje voor. Geef uitleg bij de vragen, o.a. door duidelijk aan te geven wat de bedoeling is van een vraag.
3. Zelfstandig lezen: blz. 95 t/m 103 en maken van de vragen.

tijd 15 minuten

klaar woordenlijst, stillezen

4. Bespreken van de vragen. "Je krijgt van mij een blad met daarop de letters ABCD. We gaan de vragen bespreken en elke keer als ik de vraag opgelezen heb, kijk je of je gekozen had voor antwoord A, B, C of D. Heb je voor B gekozen dan zet je de wasknijper op B. Koos je voor C dan doe je de wasknijper op die letter. Daarna doen we op mijn teken het bordje omhoog." *Oefen dit eventueel.* **Lees de eerste vraag voor en vraag aan de leerlingen om de wasknijper op de letter van hun antwoord te zetten. Kijk of de (bijna alle) leerlingen het goede antwoord hebben en ga dan door. Als er veel verschillende antwoorden gegeven zijn, model dan de stappen die de leerlingen hadden moeten maken om tot het juiste antwoord te komen.**

→ *Haal de toetsen op en zet de resultaten in de scorelijst weektoetsen.*

VOORBEREIDING OP DE SCHRIJFPDRACHT

Doel: De leerlingen kunnen hun fantasie gebruiken om zelf een fantasiewezen te verzinnen.

1. Uitleg. "Vandaag ga ik alvast uitleg geven over de schrijfpodracht van de volgende les. In het boek over Ronja staan een aantal fantasiewezens. Wie kan er een fantasiewezen opnoemen?"
DDU. Geef de leerlingen de tijd om na te denken en te overleggen met hun maatje. Geef een leerling de beurt. "In het boek komen vogelheksen, aardmannen, moenen en trollen voor. Van heksen en trollen wist ik wel hoe ze eruit zien en hoe ze zich gedragen, maar van aardmannen en moenen wist ik dit niet. Gelukkig staan er plaatjes van in het boek en staan er ook omschrijvingen bij."

2. Opdracht. "De volgende keer gaan jullie met je team zelf zo'n fantasiewezen bedenken. Jullie maken een omschrijving van het fantasiewezen. Hoe ziet hij of zij eruit? Hoe loopt het wezen?"

Kan hij of zij praten? Of maakt het alleen geluiden? En wat voor geluiden zijn dat dan? Hoe is het karakter van het wezen? En waar woont hij of zij? Vandaag denken jullie alvast na over de naam van het wezen. Dit kan bijvoorbeeld te maken hebben met waar hij woont - zoals bij aardmannen -, maar het mag ook helemaal een fantasienaam zijn - zoals bij moenen.”

tijd 5 minuten

AFRONDING

terugblik

- toets
- voorbereiding schrijf-/tekenopdracht
- punten en feedback (vier goede resultaten met een yell)

vooruitblik

- schrijf-/tekenopdracht
- teamopdrachten afmaken
- woordenlijst en teamopdrachten inleveren

tip **Speel een Brain Game naar keuze.**

Les 10

Lesdoel - De leerlingen kunnen hun fantasie gebruiken om zelf een fantasiewezen te verzinnen.

Materialen - 'Ronja de roversdochter', blz. 104 t/m 115
- teamboekje, les 6-10
- per team een poster voor het fantasiewezen

TERUGBLIK/VOORUITBLIK

terugblik - toets
- voorbereiding op schrijfpodracht

vooruitblik - teamopdrachten
- inleveren woordlijsten
- team van de week

TEAMOPDRACHTEN: AFMAKEN EN FANTASIEWEZENS VERZINNEN

Doel: De leerlingen kunnen hun fantasie gebruiken om zelf een fantasiewezen te verzinnen.

1. Zelfstandig lezen/voorlezen: blz. 104 t/m 115.

2. Uitleg. "Vandaag hebben jullie de tijd om de opdrachten af te maken, maar er is ook een schrijfpodracht. Tijdens les 9 hebben we daar een begin mee gemaakt en vandaag gaan jullie het fantasiewezen verder uitwerken. Jullie hebben al overlegd hoe je het gaat aanpakken. Als dat nog niet helemaal duidelijk is, moeten jullie nog even overleggen wie in jullie team wat gaat doen. Aan het eind van de les laat ieder team aan de groep weten welk fantasiewezen te bedacht hebben."

3. Opdracht. "Lees in het teamboekje de opdracht nog eens door en verdeel de taken. Help elkaar en maak de opdrachten helemaal af."

tijd 30 minuten

klaar tekening van het fantasiewezen maken

/// **Teamdoel samenwerkvaardigheid bereikt: punten.**

4. Presentatie van het fantasiewezen. "Jullie gaan nu als team jullie fantasiewezen presenteren aan de groep. Overleg hoe jullie dat gaan doen en zorg ervoor dat iedereen antwoord kan geven op vragen van de groep."

tijd 5 minuten

5. Laat de teams de opdracht presenteren aan de groep, geef mogelijkheden voor het stellen van vragen aan de teams en laat de groep Tops geven. De teams kunnen deze tops inzetten voor het samenwerkdoel voor de komende week.

tijd 10 minuten

6. Bespreken. Besteed aandacht aan het samenwerken, evalueer de samenwerking in de teams en bespreek met elkaar de moeilijkheden en een mogelijke aanpak ("Wat ga je volgende week anders/hetzelfde doen?") voor de volgende week.

tijd 5 minuten

/// **Teamdoel samenwerkvaardigheid bereikt: punten.**

AFRONDING

1. Woorden van de week. “Deze week hebben jullie weer zelf woorden uit de tekst gehaald voor de woordmuur. Dit zijn de woorden die we in elk geval willen onthouden. Daarnaast hebben jullie zes woorden uitgekozen voor het teamwoordenboek. Dit kunnen toevallig dezelfde woorden zijn als de woorden die we samen hebben gekozen voor de woordmuur. Het teamwoordenboek en het teamboekje leveren jullie vandaag in. Als ik het heb nagekeken, kunnen jullie er nog punten voor krijgen.”

2. Terugblik. “Ik zag teams heel goed samenwerken. Ik kon echt zien dat ... en ... (noem namen teams) elkaar goed hielpen. Deze week hebben de schrijvers de punten bijgehouden op de teamlijsten. Tel de punten bij elkaar op en bedenk wat er deze week goed ging in het team als je denkt aan het samenwerken.” **Geef willekeurige beurten en waardeer het antwoord met punten.** “Deze punten hebben jullie verdiend omdat je goed hebt samengewerkt: jullie hebben goed naar elkaar geluisterd en elkaar goed geholpen.”

Vieren van het resultaat. Bedenk met elkaar wat het team met de meeste punten mag doen als ‘team van de week’. Ieder team telt de punten op en het team met de meeste punten is volgende week ‘team van de week’.

3. Vooruitblik. “Volgende week lezen we verder in ‘Ronja de roversdochter’.”

///

OVERZICHT BIJ HET BOEK, LES 11-15

De lesdoelen van les 11-15:

'Ronja de roversdochter' - Astrid Lindgren blz. 116 t/m 160	
Verhalend: spannend/rovers/ fantasie	<ul style="list-style-type: none"> - De leerlingen hebben plezier in het lezen van het verhaal. - De leerlingen kunnen het verhaal in grote lijnen weergeven. - De leerlingen kunnen uitleggen welke aanwijzingen er zijn dat dit in een andere tijd speelt.
Teamopdrachten	
Woordenschat:	<ul style="list-style-type: none"> - De leerlingen kunnen de betekenissen van (spreek-)woorden in het woordenboek opzoeken en de betekenis verduidelijken met illustraties en betekenisvolle zinnen. - De leerlingen kunnen overeenkomsten en verschillen tussen een verhaal en een animatie.
Begrijpend lezen (vraag & antwoord):	<ul style="list-style-type: none"> - De leerlingen kunnen uitleggen waarom Undis en Lovis het niet leuk vinden dat Ronja en Birk aan elkaar verknocht zijn. - De leerlingen kunnen uitleggen waarom Birk er even aan twijfelt of Ronja wel in een grot zou kunnen wonen. - De leerlingen kunnen uitleggen waarom het Ronja eerst niet lukt om in slaap te vallen in de berengrot. - De leerlingen kunnen uitleggen waarom Ronja tegen Birk zegt dat Mattis waarschijnlijk tevreden is dat ze weg is. - De leerlingen kunnen vertellen of de vragen opzoekvragen of nadenkvragen zijn en kunnen toelichten waarom. - De leerlingen kunnen zelf een opzoekvraag en een nadenkvraag bedenken en uitleggen waarom dit een goede opzoekvraag of nadenkvraag is.
Schrijven/taalverzorging	
Schrijven:	<ul style="list-style-type: none"> - De leerlingen kunnen een tekst schrijven waarin Ronja en Birk met elkaar in gesprek zijn, waarbij ze gebruik maken van de directe en de indirecte rede.

Voorbereiding (voorafgaand aan les 11-15):

- Kijk de opdrachten van les 6-10 na en leg de teamboekjes 'Ronja de roversdochter' weer klaar.
- Zet het digibordschema 'Ronja de roversdochter' les 11-15* klaar.
- Leg woordenboeken klaar (teamopdrachten).
- Leg per team 4x de studiewijzer 'Woord en betekenis'*
- Leg per team 1x de studiewijzer 'Synoniemen' klaar.
- Hang de woordmuur op.
- Leg antwoordblad ABCD* met wasknijper klaar (les 14).
- Leg per team een gelijnd A4-papier klaar (les 15)

* Zie site: <http://successforall-nederland.nl>

Les	Woorden van de week	Blz.	Betekenis
11.	aan elkaar verknocht (uitdr.)	116	<i>Heel erg gek op elkaar, aan elkaar gehecht.</i>
11.	uitgelaten	119	<i>Vol blijdschap, heel vrolijk.</i>
12.	geneeskrachtig	129	<i>Iets wat je beter of gelukkig maakt en goed is voor je gezondheid.</i>
12.	dienstdoen	133	<i>Een bepaalde taak vervullen.</i>
13.	beurtelings	136	<i>Om de beurt, na elkaar.</i>
13.	onherroepelijk	139	<i>Het is niet mogelijk om het terug te draaien of in te trekken.</i>

Les 11

- Samenwerk vaardigheid:** - Door de teams te bepalen.
- Lesdoel**
- De leerlingen kunnen uitleggen waarom Undis en Lovis het niet leuk vinden dat Ronja en Birk aan elkaar verknocht zijn.
 - De leerlingen kunnen uitleggen waarom Birk er even aan twijfelt of Ronja wel in een grot zou kunnen wonen.
 - De leerlingen kunnen vertellen of de vragen opzoekvragen of nadenkvragen zijn en kunnen toelichten waarom.
- Materialen**
- 'Ronja de roversdochter', blz. 116 t/m 126
 - teamboekje, les 11-15
 - spiekbrief 'vraag & antwoord'
 - woordmuur
 - Brain Game naar keuze

TERUGBLIK/VOORUITBLIK

1. Terugblik. "Vorige week hebben we gelezen waarom Ronja en Mattis boos op elkaar zijn en dat Ronja samen met Birk in het bos gaat wonen. Bij de opdrachten hebben jullie in eigen woorden uit kunnen leggen wat de reden hiervan is. Na de afronding van de teamopdrachten hebben jullie de teamboekjes ingeleverd en heb ik punten gegeven aan de teams voor de opdrachten. Het team met de meeste punten is voor deze week het team van de week en dat is geworden... (Noem de naam van het team)! Applaus voor dit team."

2. Vooruitblik. "Vandaag lezen we verder in het boek over Ronja de roversdochter. Maar eerst bepalen we per team aan welke vaardigheid jullie willen werken. Overleg in je team aan welk doel jullie deze week extra aandacht willen besteden en schrijf dat op in het teamboekje op de teamlijst van week 3."

tijd 5 minuten

WOORDEN VAN DE WEEK

Doel: De leerlingen kunnen de betekenissen van (spreek)woorden in de tekst in het woordenboek opzoeken en de leerlingen kunnen woorden voor het teamwoordenboek uit de tekst halen.

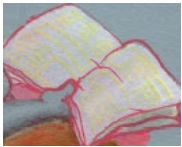
1. Uitleg. "In het teamboekje zie je bij les 11-15 weer een deel van de woorden van de week in een kolom staan. Van deze woorden moet je de betekenis opzoeken in het (spreek)woordenboek en de betekenis op te schrijven. Bij één van de woorden vul je de studiewijzer 'Synoniemen' in. Deze woorden van de week vullen jullie verder aan door deze week voor zes woorden een studiewijzer 'Woord en betekenis' in te vullen en zo ook je teamwoordenboek uit te breiden. Zorg dat je woorden kiest die belangrijk zijn voor het begrip van de tekst en die iedereen moeilijk vindt. Vergeet niet op welke bladzijde je de woorden gevonden hebt."

LEZEN EN TEAMOPDRACHTEN

Doel: De leerlingen kunnen uitleggen waarom Undis en Lovis het niet leuk vinden dat Ronja en Birk aan elkaar verknocht zijn en waarom Birk er even aan twijfelt of Ronja wel in een grot zou kunnen worden en ze kunnen vertellen of de vragen opzoekvragen en nadenkvragen zijn en waarom.

1. Uitleg. "De teamopdrachten van deze week gaan zoals altijd over de woorden van de week en deze week zijn er ook opdrachten bij de strategie 'vraag & antwoord'. De vragen die we tijdens deze les gaan behandelen beginnen allebei met 'Waarom'. Bij dit soort vragen ben je dus op zoek naar een reden ergens van. De reden staat niet altijd in de tekst. Soms moet je zelf dus nadenken waarom iets zo is of waarom mensen iets denken of voelen. Een waarom-vraag kan dus een opzoekvraag of een nadenkvraag zijn. Welke vraagwoorden kennen we nog

DDU	meer?" DDU. "Veel vraagwoorden beginnen met de w; wie, wat, waar, wanneer. Hoe is ook een vraagwoord. De vraagwoorden staan vaak aan het begin van de zin en vertellen je al een beetje naar wat voor soort informatie je op zoek moet in de tekst. Kijk dus goed naar dat eerste woord in de vraag." Geef tijd voor het lezen van de opdrachten en het plannen.
	2. Zelfstandig lezen: bladzijde 116 t/m 126, memo's plakken bij aanwijzingen voor het beantwoorden van de vragen of woorden waarvan de leerling de betekenis niet kent.
tijd	<u>15 minuten</u>
	3. Maatje: memo's vergelijken en verduidelijken.
tijd	<u>10 minuten</u>
klaar	duolezen: blz. 124 t/m 126
	4. Teamopdrachten. Uitvoeren van de opdrachten.
tijd	<u>20 minuten</u>
///	Teamdoel samenwerkvaardigheid bereikt: punten.
GH	5. Groep. Laat de teams vertellen waarom Undis en Lovis het niet leuk vinden dat Ronja en Birk aan elkaar verknocht zijn en waarom Birk eraan twijfelt of Ronja wel in een grot zou kunnen wonen. Stimuleer de leerlingen om het te bewijzen met aanwijzingen in de tekst.
///	Teamdoel samenwerkvaardigheid bereikt: punten.
AFRONDING	
GH	1. Teamopdracht. Geef de teams tijd voor overleg over de samenwerking en de planning, noem een nummer en laat die leerling vertellen hoe het gegaan is met de opdrachten en het samenwerken. De andere teams kunnen Tips en Tops geven. Besteed ook aandacht aan de samenwerkvaardigheid die de teams voor zichzelf bepaald hebben en op welke wijze dat hen helpt om de teamopdrachten goed te maken. Teams die een opdracht af hebben kunnen die opdracht voor beoordeling inleveren.
	2. Woordmuur. Schrijf de woorden die bij deze les horen op de woordmuur. Vraag aan teams of ze zelf ook al woorden gevonden hebben die ze in het teamwoordenboek willen zetten.
GH	Bespreek deze woorden en bepaal samen met de groep of het woorden zijn die op de woordmuur geschreven moeten worden omdat ze belangrijk zijn om te onthouden.
///	Waardeer antwoorden met gebruik van argumenten met punten.
terugblik	<ul style="list-style-type: none"> - samenwerkvaardigheid - woorden van de week - lezen en teamopdrachten - punten en feedback
vooruitblik	<ul style="list-style-type: none"> - woorden van de week - lezen en teamopdrachten

Les 12

- Lesdoel**
- De leerlingen kunnen uitleggen waarom het Ronja eerst niet lukt om in slaap te vallen in de berengrot.
 - De leerlingen kunnen uitleggen waarom Ronja tegen Birk zegt dat Mattis waarschijnlijk tevreden is dat ze weg is.
 - De leerlingen kunnen vertellen of de vragen opzoekvragen of nadenkvragen zijn en kunnen toelichten waarom.
- Materialen**
- 'Ronja de roversdochter', blz. 127 t/m 134
 - teamboekje, les 11-15
 - Brain Game naar keuze

TERUGBLIK/VOORUITBLIK

- terugblik**
- samenwerkvaardigheid
 - woorden van de week
 - lezen en teamopdrachten

- vooruitblik**
- woorden van de week
 - lezen en teamopdrachten

WOORDEN VAN DE WEEK

Doel: De leerlingen kunnen de betekenissen van (spreek)woorden in de tekst in het woordenboek opzoeken en de leerlingen kunnen woorden voor het teamwoordenboek uit de tekst halen.

1. Uitleg. "In de vorige les hebben we de eerste zelfgekozen woorden op de woordmuur geschreven. Ook heb ik zelf twee woorden op de muur gezet. Vandaag vullen we de woordmuur verder aan. Let ook vandaag dus goed op of je woorden tegenkomt die jullie willen gebruiken voor de woordmuur en het teamwoordenboek. Als je nog niet alle woorden hebt opgezocht in het woordenboek, kun je daar vandaag mee verder."

LEZEN EN TEAMOPDRACHTEN

Doel: De leerlingen kunnen uitleggen waarom het Ronja eerst niet lukt om in slaap te vallen in de berengrot en waarom Ronja tegen Birk zegt dat Mattis waarschijnlijk tevreden is dat ze weg is en ze kunnen vertellen of de vragen opzoekvragen of nadenkvragen zijn en kunnen toelichten waarom.

1. Uitleg. "In de vorige les hebben jullie als team al een deel van de opdrachten gemaakt. Vandaag en tijdens les 13 heb je de tijd voor de opdrachten. Voordat je in het boek gaat lezen, lees je de vragen in het teamboekje nogmaals goed door. Als team gaan jullie overleggen welke opdrachten je vandaag gaat maken. Dat schrijf je op bij planning. Denk aan de tips en tops die je gisteren gekregen hebt van de groep en gebruik die bij de opdrachten van vandaag. Als je tijdens het lezen van het boek iets ziet wat een aanwijzing kan zijn voor het maken van de teamopdracht, plak je op dat stukje tekst een memo. Ook kan je een memo plakken op woorden waarvan je de betekenis niet kent. Na het bespreken van de memo's ga je duolezen. Daarna gaan jullie met de teamopdrachten aan de slag." **Geef tijd voor het lezen van de opdrachten en het plannen.**

2. Zelfstandig lezen: bladzijde 127 t/m 134, memo's plakken bij aanwijzingen om de vragen te kunnen beantwoorden of woorden waarvan de leerling de betekenis niet kent.

tijd 15 minuten

3. Maatje: memo's vergelijken en verduidelijken.

tijd 10 minuten

klaar Duolezen: blz. 133 t/m 134

	4. Teamopdrachten. Uitvoeren van de opdrachten.
tijd	20 minuten
GH	5. Groep. Laat de teams vertellen wat ze als teamantwoord hebben ingevuld over waarom het Ronja eerst niet lukt om in slaap te vallen in de berengrot. Stimuleer de leerlingen om het te bewijzen met aanwijzingen in de tekst. Teamdoel samenwerkingvaardigheid bereikt: punten.
///	

AFRONDING

GH	1. Teamopdracht. Geef de teams tijd voor overleg en noem een nummer en laat die leerling vertellen hoe het gegaan is met de opdrachten. Mogelijk is er een team dat al een opdracht klaar heeft en daar punten voor heeft gekregen. Bespreek waar een antwoord aan moet voldoen om het volledige aantal punten te halen. De andere teams kunnen Tips en Tops geven. Besteed ook aandacht aan het samenwerken, vraag ernaar welk samenwerkingvaardigheid de teams voor zichzelf bepaald hebben en op welke wijze dat hen helpt om de teamopdrachten goed te maken.
----	---

GH	2. Woordmuur. Schrijf de woorden die bij deze les horen op de woordmuur. Vraag aan de teams of ze zelf ook al woorden gevonden hebben die ze in het teamwoordenboek en op de woordmuur willen zetten. Bespreek deze woorden en bepaal samen met de groep of het woorden zijn die op de woordmuur geschreven moeten worden omdat ze belangrijk zijn om te onthouden. Waardeer antwoorden met gebruik van argumenten met punten.
///	

terugblik	<ul style="list-style-type: none"> - woorden van de week - lezen en teamopdrachten - punten en feedback
-----------	--

voorblik	<ul style="list-style-type: none"> - woorden van de week - lezen en teamopdrachten
----------	--

Les 13

Lesdoel - De leerlingen kunnen zelf een opzoekvraag en een nadenkvraag bedenken en uitleggen waarom dit een goede opzoekvraag of nadenkvraag is.

Materialen - 'Ronja de roversdochter', blz. 135 t/m 142
- teamboekje, les 11-15

TERUGBLIK/VOORUITBLIK

terugblik - woorden van de week
- lezen en teamopdrachten

vooruitblik - woorden van de week
- lezen en teamopdrachten

WOORDEN VAN DE WEEK

Doel: De leerlingen kunnen de betekenissen van (spreek)woorden in de tekst in het woordenboek opzoeken en de leerlingen kunnen woorden voor het teamwoordenboek uit de tekst halen.

1. Uitleg. "In de vorige les hebben we de eerste zelfgekozen woorden op de woordmuur geschreven. Ook heb ik zelf twee woorden op de muur gezet. Vandaag vullen we de woordmuur verder aan. Let ook vandaag dus goed op of je woorden tegenkomt die jullie willen gebruiken voor de woordmuur en het teamwoordenboek. Als je nog niet alle woorden hebt opgezocht in het woordenboek, kun je daar vandaag mee verder."

LEZEN EN TEAMOPDRACHTEN

Doel: De leerlingen kunnen zelf een opzoekvraag en een nadenkvraag bedenken en uitleggen waarom dit een goede opzoekvraag of nadenkvraag is.

1. Uitleg. "In de vorige les hebben jullie als team al een deel van de opdrachten gemaakt. Vandaag heb je ook de tijd voor de opdrachten. Voordat je in het boek gaat lezen, lees je de vragen in het teamboekje nogmaals goed door. We gaan vandaag een opzoekvraag en een nadenkvraag zelf bedenken. Daarbij is het belangrijk dat je ook het antwoord bij de vraag geeft en uitlegt waarom het een opzoekvraag en een nadenkvraag zijn. Houd er eventueel in je planning rekening mee dat het bedenken van een nadenkvraag wat lastiger is dan het bedenken van een opzoekvraag. Denk aan de tips en tops die je gisteren gekregen hebt van de groep en gebruik die bij de opdrachten van vandaag. Als je tijdens het lezen van het boek iets ziet wat een aanwijzing kan zijn voor het maken van de teamopdracht, plak je op dat stukje tekst een memo. Ook kan je een memo plakken op woorden waarvan je de betekenis niet kent. Na het bespreken van de memo's ga je duolezen. Daarna gaan jullie met de teamopdrachten aan de slag."

2. Zelfstandig lezen: bladzijde 135 t/m 142, memo's plakken bij zinnen die kunnen leiden tot een goede opzoek- of nadenkvraag.

tijd 15 minuten

3. Maatje: memo's vergelijken en verduidelijken.

tijd 10 minuten

klaar Duolezen: blz. 141 t/m 142

4. Teamopdrachten. Uitvoeren van de opdrachten.

tijd 20 minuten

GH **5. Groep.** Laat de teams hun opzoek- of nadenkvraag voorlezen. Laat de andere teams de antwoorden (eventueel opzoeken en) geven. Laat het team die de vraag bedacht heeft uitleggen waarom het een goede vraag is. Teamdoel samenwerkingvaardigheid bereikt: punten.

///

AFRONDING

GH	1. Teamopdracht. Geef de teams tijd voor overleg en noem een nummer en laat die leerling vertellen hoe het gegaan is met de opdrachten. Mogelijk is er een team dat al een opdracht klaar heeft en daar punten voor heeft gekregen. Bespreek waar een antwoord aan moet voldoen om het volledige aantal punten te halen. De andere teams kunnen Tips en Tops geven. Besteed ook aandacht aan het samenwerken, vraag ernaar welk samenwerkvaardigheid de teams voor zichzelf bepaald hebben en op welke wijze die hen helpt om de teamopdrachten goed te maken.
///	2. Woordmuur. Schrijf de woorden die bij deze les horen op de woordmuur. Vraag aan de teams of ze zelf ook al woorden gevonden hebben die ze in het teamwoordenboek willen zetten. Bespreek deze woorden en bepaal samen met de groep of het woorden zijn die op de woordmuur geschreven moeten worden omdat ze belangrijk zijn om te onthouden. Waardeer antwoorden met gebruik van argumenten met punten.
terugblik	<ul style="list-style-type: none">- lezen en teamopdrachten- woorden van de week- punten en feedback
vooruitblik	<ul style="list-style-type: none">- toets- voorbereiding schrijf-/tekenopdracht

Les 14

Lesdoel - De leerlingen leren n.a.v. het bespreken van de toets hoe ze informatie uit een tekst kunnen halen.

Materialen

- 'Ronja de roversdochter' blz. 144 t/m 152
- toetsboekje, toets les 14
- ABCD blad met wasknijper per leerling

TERUGBLIK/VOORUITBLIK

terugblik

- lezen en teamopdrachten
- woorden van de week

vooruitblik

- toets
- voorbereiding schrijfopdracht

WOORDEN VAN DE WEEK

1. Oefenen voor de toets. De leerlingen kunnen zich voorbereiden op de toets door de betekenis van de woorden nog even door te nemen. Dit kan via de eigen woordenlijst, de woordmuur of het teamwoordenboek.

tijd 5 minuten

TOETS

Doel: De leerlingen leren n.a.v. het bespreken van de toets hoe ze informatie uit een tekst kunnen halen.

1. Zet de leerlingen in toetsopstelling.

2. Lees de vragen uit het toetsboekje voor. Geef uitleg bij de vragen, o.a. door duidelijk aan te geven wat de bedoeling is van een vraag.

3. Zelfstandig lezen: blz. 144 t/m 152 en maken van de vragen.

tijd 20 minuten

klaar woordenlijst, stillezen

4. Bespreken van de vragen. "Je krijgt van mij een blad met daarop de letters ABCD. We gaan de vragen bespreken en elke keer als ik de vraag opgelezen heb, kijk je of je gekozen had voor antwoord A, B, C of D. Heb je voor B gekozen dan zet je de wasknijper op B. Koos je voor C dan doe je de wasknijper op die letter. Daarna doen we op mijn teken het bordje omhoog." *Oefen dit eventueel.* Lees de eerste vraag voor en vraag aan de leerlingen om de wasknijper op de letter van hun antwoord te zetten. Kijk of de (bijna alle) leerlingen het goede antwoord hebben en ga dan door. Als er veel verschillende antwoorden gegeven zijn, model dan de stappen die de leerlingen hadden moeten maken om tot het juiste antwoord te komen.

tijd 10 minuten

tip Haal de toetsen op en zet de resultaten in de scorelijst weektoetsen.

VOORBEREIDING OP DE SCHRIJFOPDRACHT

Doel: De leerlingen kunnen een tekst schrijven waarin Ronja en Birk met elkaar in gesprek zijn, waarbij ze gebruik maken van de directe en de indirecte rede.

1. Uitleg. "Vandaag ga ik alvast de uitleg geven over de schrijfopdracht voor de volgende keer. Ook gaan we alvast een begin maken met de opdracht. Jullie gaan een tekst schrijven waarin Ronja en Birk met elkaar in gesprek zijn. Daarbij is het belangrijk dat je gebruikmaakt van twee manieren van opschrijven hoe een gesprek gevoerd wordt. Die noemen we de directe rede en de indirecte rede. Bij de directe rede vertel je letterlijk hoe iemand iets gezegd heeft. Je zet hetgeen wat gezegd is dan tussen aanhalingstekens en zet er vaak iets achter als 'zei Ronja' of 'riep Birk'. Bij de indirecte rede zet je het niet tussen aanhalingstekens, maar beschrijf je wat er gezegd is. Je zegt dat dus bijvoorbeeld: 'Birk vertelde aan Ronja hoe hij de berengrot ontdekt

DDU	had.' Kunnen jullie een voorbeeld bedenken van een zin met een directe rede en een met een indirecte rede?" DDU. "Zorg dus dat je beide manieren verwerkt in de tekst morgen."
klaar tijd	2. Opdracht. "We gaan nu bezig met stap 1 en 2 uit het stappenplan. Jullie gaan dus bedenken waar Ronja en Birk het gesprek aan het voeren zijn en waarover." een begin maken met het verhaal <u>5 minuten</u>

AFRONDING

terugblik	<ul style="list-style-type: none"> - toets - voorbereiding schrijf-/tekenopdracht - punten en feedback (vier goede resultaten met een yell)
vooruitblik	<ul style="list-style-type: none"> - schrijf-/tekenopdracht - teamopdrachten afmaken - woordenlijst en teamopdrachten inleveren
tip	Speel een Brain Game naar keuze.

Les 15

Lesdoel - De leerlingen kunnen een tekst schrijven waarin Ronja en Birk met elkaar in gesprek zijn, waarbij ze gebruik maken van de directe en de indirecte rede.

Materialen - 'Ronja de roversdochter', blz. 153 t/m 160
- teamboekje, les 11-15
- per team een gelijnd A4-papier

TERUGBLIK/VOORUITBLIK

terugblik - toets
- voorbereiding op schrijfofdracht

vooruitblik - teamopdrachten
- inleveren van de teamboekjes
- team van de week

TEAMOPDRACHTEN: AFMAKEN EN EEN TEKST SCHRIJVEN

Doel: De leerlingen kunnen een tekst schrijven waarin Ronja en Birk met elkaar in gesprek zijn, waarbij ze gebruik maken van de directe en de indirecte rede.

tijd 1. Zelfstandig lezen/voorlezen: bladzijde 153 t/m 160.
20 minuten

DDU **2. Uitleg.** "Vandaag hebben jullie de tijd om de opdrachten af te maken, maar er is ook de schrijfofdracht. Tijdens de vorige les hebben we daar een begin mee gemaakt en vandaag gaan jullie de tekst verder uitwerken. Daarbij is het belangrijk dat je gebruikmaakt van de directe en de indirecte rede. Wat was dat ook alweer?" **DDU.** "Bij de directe rede vertel je letterlijk wat iemand zegt en gebruik je aanhalingstekens en bij de indirecte rede beschrijf je wat iemand gezegd heeft. Daar gebruik je dus ook geen aanhalingstekens. Jullie hebben al overlegd hoe je de schrijfofdracht gaat aanpakken. Als dat nog niet helemaal duidelijk is, moeten jullie nog even overleggen wie in jullie team wat gaat doen. Aan het eind van de les presenteert ieder team hun tekst."

tijd 3. Opdracht. "Lees in het teamboekje de opdracht nog eens door en verdeel de taken. Help elkaar en maak de opdrachten helemaal af."
30 minuten

klaar tekening bij de tekst maken

/// **Teamdoel samenwerkvaardigheid bereikt: punten.**

tijd **4. Presentatie van de tekst.** "Jullie gaan nu als team jullie tekst presenteren aan de groep. Overleg hoe jullie dat gaan doen en zorg ervoor dat iedereen antwoord kan geven op vragen van de groep."
5 minuten

tijd **5. Laat de teams de opdracht presenteren aan de groep, geef mogelijkheden voor het stellen van vragen aan de teams en laat de groep Tops geven. De teams kunnen deze tops inzetten voor het samenwerkdoel voor de komende week.**
10 minuten

tijd **6. Bespreken.** Besteed aandacht aan het samenwerken, evalueer de samenwerking in de teams en bespreek met elkaar de moeilijkheden en een mogelijke aanpak ("Wat ga je volgende week anders/hetzelfde doen?") **voor de volgende week.**
5 minuten

/// **Teamdoel samenwerkvaardigheid bereikt: punten.**

AFRONDING

///

1. Woorden van de week. “Deze week hebben jullie zelf woorden uit de tekst gehaald voor de woordmuur. Dit zijn de woorden die we in elk geval willen onthouden. Daarnaast hebben jullie zes woorden uitgekozen voor het teamwoordenboek. Dit teamwoordenboek leveren jullie vandaag in en daar kun je ook punten voor krijgen.”

GH

///

2. Terugblik. “Ik zag teams heel goed samenwerken. Ik kon echt zien dat ... en ... (noem namen teams) elkaar goed hielpen. Deze week hebben de schrijvers de punten bijgehouden op de teamlijsten. Tel de punten bij elkaar op en bedenk wat er deze week goed ging in het team als je denkt aan het samenwerken.” **Geef willekeurige beurten en waardeer het antwoord met punten.** “Deze punten hebben jullie verdiend omdat je goed hebt samengewerkt: jullie hebben goed naar elkaar geluisterd en elkaar goed geholpen.”

Vieren van het resultaat. Bedenk met elkaar wat het team met de meeste punten mag doen als ‘team van de week’. Ieder team telt de punten op en het team met de meeste punten is volgende week ‘team van de week’.

3. Vooruitblik. “Volgende week lezen we verder in ‘Ronja de roversdochter’.”

OVERZICHT BIJ HET BOEK, LES 16-20

De lesdoelen van les 16-20:

'Ronja de roversdochter' - Astrid Lindgren blz. 161 t/m 207	
Verhalend: spannend/rovers/ fantasie	<ul style="list-style-type: none"> - De leerlingen hebben plezier in het lezen van het verhaal. - De leerlingen kunnen het verhaal in grote lijnen weergeven. - De leerlingen kunnen uitleggen welke aanwijzingen er zijn dat dit in een andere tijd speelt.
Teamopdrachten	
Woordenschat:	<ul style="list-style-type: none"> - De leerlingen kunnen de betekenissen van (spreek-)woorden in het woordenboek opzoeken en de betekenis verduidelijken met illustraties en betekenisvolle zinnen. - De leerlingen kunnen bepalen of de woorden 'achterdochtig' en 'wantrouwend' synoniemen zijn van elkaar of niet.
Begrijpend lezen (samenvatten):	<ul style="list-style-type: none"> - De leerlingen kunnen de onderdelen van de verhaalkaart invullen over het boek 'Ronja de roversdochter'. - De leerlingen kunnen met behulp van een verhaalkaart een samenvatting schrijven over het boek 'Ronja de roversdochter'. - De leerlingen kunnen een ingevulde verhaalkaart van het Onderzoekersteam beoordelen op de kwaliteit en tips en tops geven per onderdeel van de verhaalkaart.
Schrijven/taalverzorging	
Schrijven:	<ul style="list-style-type: none"> - De leerlingen kunnen hun fantasie gebruiken om een volgend avontuur te bedenken met de personages uit het boek.

Voorbereiding (voorafgaand aan les 16-20):

- Kijk de opdrachten van les 11-15 na en leg de teamboekjes 'Ronja de roversdochter' weer klaar.
- Zet het digibordschema 'Ronja de roversdochter' les 16-20* klaar.
- Leg woordenboeken klaar (teamopdrachten).
- Leg per team 5x de studiewijzer 'Woord en betekenis'*
- Leg per team 1x de studiewijzer 'Synoniemen' klaar.
- Hang de woordmuur op.
- Leg antwoordblad ABCD* met wasknijper klaar (les 19).
- Leg per team een gelijnd A4-papier klaar (les 20)

* Zie site: <http://successforall-nederland.nl>

Les	Woorden van de week	Blz.	Betekenis
16.	flonkeren	161	<i>Felle lichtjes uitstralen die bewegen.</i>
16.	dommelen	170	<i>Een beetje in slaap zijn.</i>
17.	de rijp	176	<i>Bevroren dauw of mist.</i>
17.	geleden (lijden)	178	<i>Het voelen van veel ellende en pijn.</i>
18.	achterdochtig	180	<i>Als je iets of iemand niet vertrouwt.</i>
18.	de saluut	183	<i>Een groet, vaak door een militair.</i>

Les 16

Samenwerk - Door de teams te bepalen.

vaardigheid:

Lesdoel - De leerlingen kunnen de onderdelen van de verhaalkaart invullen over het boek 'Ronja de roversdochter'.

Materialen - 'Ronja de roversdochter', blz. 161 t/m 170

- spiekbrieven 'samenvatten'

- teamboekje, les 16-20

TERUGBLIK/VOORUITBLIK

1. Terugblik. "Vorige week hebben we gelezen dat Ronja en Birk in de berengrot woonden en dat ze op wilde paarden gereden hebben. Hier hebben we opzoekvragen en nadenkvragen bij gemaakt. Na de afronding van de teamopdrachten hebben jullie de teamboekjes ingeleverd en heb ik punten gegeven aan de teams voor de opdrachten. Het team met de meeste punten is voor deze week het team van de week en dat is geworden... (Noem de naam van het team)! Applaus voor dit team."

2. Vooruitblik. "Vandaag lezen we verder in het boek over Ronja de roversdochter. Maar eerst bepalen we per team aan welke vaardigheid jullie willen werken. Overleg in je team aan welk doel jullie deze week extra aandacht willen besteden en schrijf dat op in het teamboekje op de teamlijst van week 4."

tijd 5 minuten

WOORDEN VAN DE WEEK

Doel: De leerlingen kunnen de betekenissen van (spreek)woorden in de tekst in het woordenboek opzoeken en de leerlingen kunnen woorden voor het teamwoordenboek uit de tekst halen.

1. Uitleg. "In het teamboekje zie je bij les 16-20 weer een deel van de woorden van de week in een kolom staan. Van deze woorden moet je de betekenis opzoeken in het (spreek)woordenboek. Deze woorden van de week vullen jullie verder aan door deze week voor vijf woorden een studiewijzer 'Woord en betekenis' in te vullen en voor een woord de studiewijzer 'Synoniemen' en zo ook je teamwoordenboek uit te breiden. Zorg dat je woorden kiest die belangrijk zijn voor het begrip van de tekst en die iedereen moeilijk vindt. Vergeet niet op welke bladzijde je de woorden gevonden hebt."

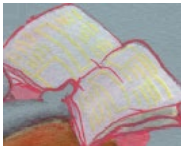
LEZEN EN TEAMOPDRACHTEN

Doel: De leerlingen kunnen de onderdelen van de verhaalkaart invullen over het boek 'Ronja de roversdochter'.

DDU

1. Uitleg. "De teamopdrachten van deze week gaan zoals altijd over de woorden van de week en deze week zijn er ook samenvatopdrachten. Deze week gaan we het verhaal van Ronja samenvatten. We vatten dit keer niet alleen een hoofdstuk samen, maar het hele boek. We gaan hier drie lessen aan werken. Wat doe je als je iets samenvat?" **DDU.** "Bij het samenvatten vertel je alleen wat belangrijk is bij ieder onderwerp. Samenvatten helpt om teksten beter te kunnen onthouden en te kunnen navertellen. Op je spiekbrieven 'samenvatten' staan tips over hoe je dat kunt doen. Voor de teamopdrachten kun je ook deze week punten verdienen. Voordat je in het boek gaat lezen, lees je de vragen in het teamboekje goed door. Als je tijdens het lezen van het boek iets ziet wat een aanwijzing kan zijn voor het invullen van de verhaalkaart, plak je op dat stukje tekst een memo. Ook kan je een memo plakken op woorden waarvan je de betekenis niet kent." **Geef tijd voor het lezen van de opdrachten en het plannen.**

	2. Zelfstandig lezen: bladzijde 161 t/m 170, memo's plakken bij aanwijzingen die helpen om antwoord te vinden op onderdelen van de verhaalkaarten/woorden waarvan de leerling de betekenis niet kent.
tijd	<u>15 minuten</u>
	3. Maatje: memo's vergelijken en verduidelijken.
tijd	<u>10 minuten</u>
klaar	Duolezen: blz. 169 t/m 170
	4. Teamopdrachten. Uitvoeren van de opdrachten.
tijd	<u>20 minuten</u>
///	Teamdoel samenwerkvaardigheid bereikt: punten.
GH	5. Groep. Laat de teams vertellen wat ze bij de onderdelen van de verhaalkaart geschreven hebben. Heb vooral aandacht voor het probleem in het verhaal. Stimuleer de leerlingen om het te bewijzen met aanwijzingen in de tekst.
///	Teamdoel samenwerkvaardigheid bereikt: punten.
AFRONDING	
GH	1. Teamopdracht. Geef de teams tijd voor overleg over de samenwerking en de planning, noem een nummer en laat die leerling vertellen hoe het gegaan is met de opdrachten en het samenwerken. De andere teams kunnen Tips en Tops geven. Besteed ook aandacht aan de samenwerkvaardigheid die de teams voor zichzelf bepaald hebben en op welke wijze die hen helpt om de teamopdrachten goed te maken. Teams die een opdracht af hebben kunnen die opdracht voor beoordeling inleveren.
GH	2. Woordmuur. Schrijf de woorden die bij deze les horen op de woordmuur. Vraag aan de teams of ze zelf ook al woorden gevonden hebben die ze in het teamwoordenboek en op de woordmuur willen zetten. Bespreek deze woorden en bepaal samen met de groep of het woorden zijn die op de woordmuur geschreven moeten worden omdat ze belangrijk zijn om te onthouden. Waardeer antwoorden met gebruik van argumenten met punten.
///	
terugblik	<ul style="list-style-type: none"> - samenwerkvaardigheid - woorden van de week - lezen en teamopdrachten - punten en feedback
vooruitblik	<ul style="list-style-type: none"> - woorden van de week - lezen en teamopdrachten

Les 17

Lesdoel - De leerlingen kunnen met behulp van een verhaalkaart een samenvatting schrijven over het boek 'Ronja de roversdochter'.

Materialen - 'Ronja de roversdochter', blz. 171 t/m 179
- teamboekje, les 16-20
- spiekbrief 'samenvatten'

TERUGBLIK/VOORUITBLIK

terugblik - samenwerkvaardigheid
- woorden van de week
- lezen en teamopdrachten

vooruitblik - woorden van de week
- lezen en teamopdrachten

WOORDEN VAN DE WEEK

Doel: De leerlingen kunnen de betekenissen van (spreek)woorden in de tekst in het woordenboek opzoeken en de leerlingen kunnen woorden voor het teamwoordenboek uit de tekst halen.

1. Uitleg. "Tijdens les 16 hebben we de eerste zelfgekozen woorden op de woordmuur geschreven. Ik heb jullie uitgelegd dat een deel van de woorden van de week al vaststaat en dat jullie het andere deel zelf mogen kiezen. Let vandaag dus goed op of je woorden tegenkomt die jullie willen gebruiken voor de woordmuur en het teamwoordenboek."

LEZEN EN TEAMOPDRACHTEN

Doel: De leerlingen kunnen met behulp van een verhaalkaart een samenvatting schrijven over het boek 'Ronja de roversdochter'.

1. Uitleg. "In de vorige les hebben jullie als team al een deel van de opdrachten gemaakt. Jullie hebben de verhaalkaart over het verhaal van Ronja grotendeels of helemaal ingevuld. In deze les kun je de verhaalkaart verder invullen en komt er een nieuwe opdracht bij. Jullie gaan een samenvatting schrijven aan de hand van de informatie in de verhaalkaart. Voordat je in het boek gaat lezen, lees je de vragen in het teamboekje nogmaals goed door. Als team gaan jullie overleggen welke opdrachten je vandaag gaat maken. Dat schrijf je op bij planning. Denk aan de tips en tops die je gekregen hebt van de groep en gebruik die bij de opdrachten van vandaag. Als je tijdens het lezen van het boek iets ziet wat een aanwijzing kan zijn voor het maken van de teamopdracht, plak je op dat stukje tekst een memo. Ook kan je een memo plakken op woorden waarvan je de betekenis niet kent. Bij het schrijven van een samenvatting is het belangrijk dat je niet alleen de gebeurtenissen beschrijft, maar alle onderdelen aan bod laat komen van de verhaalkaart. Dus ook het 'wie', 'waar' en 'wanneer'. Misschien zijn er wel verschillende plekken en verschillende momenten waarop dingen gebeuren. Geef in de zin dan goed aan waar en wanneer iets plaatsvond. Bij de zin 'Ronja en Birk sliepen' kun je makkelijk een waar-deel of een wanneer-deel toevoegen. Hoe kun je dat doen?" **DDU.** "Je kunt bijvoorbeeld zeggen 'Ronja en Birk sliepen de hele zomer in de grot.' Je kan het ook anders zeggen: 'De hele zomer sliepen Ronja en Birk in de grot.' Door het waar- en wanneer-deel niet elke keer op dezelfde plek in de zin te zetten, wordt de tekst prettiger leesbaar."

DDU

tip *Bij het schrijven van de samenvatting is er veel werk voor de schrijver van het team. Je kunt de leerlingen mee laten denken in het formuleren van de zinnen, door ze zinnen op te laten schrijven op een kladblaadje. Ze kunnen dan alvast nadenken hoe ze de informatie in de verhaalkaart om kunnen zetten naar mooie zinnen. Je kunt er ook voor kiezen leerlingen allemaal een stukje te*

laten schrijven met een andere kleur pen om zo tot één samenvatting te komen. Stuur eventueel ook op het gebruik van signaalwoorden om de tekst prettiger leesbaar te maken.

2. Zelfstandig lezen: bladzijde 171 t/m 179, memo's plakken bij aanwijzingen voor het samenvatten of woorden waarvan de leerling de betekenis niet kent.

tijd 15 minuten

3. Maatje: memo's vergelijken en verduidelijken.

tijd 10 minuten

klaar Duolezen: blz. 178 t/m 179

4. Teamopdrachten. Uitvoeren van de opdrachten.

tijd 20 minuten

GH **5. Groep. Laat de teams vertellen wat ze bij de onderdelen van de verhaalkaart geschreven hebben. Heb met name aandacht voor de gebeurtenissen. Stimuleer de leerlingen om alleen de belangrijkste gebeurtenissen te beschrijven. Zonder deze gebeurtenissen zou het verhaal niet meer kloppen. Teamdoel samenwerkingvaardigheid bereikt: punten.**

///

AFRONDING

GH **1. Teamopdracht. Geef de teams tijd voor overleg over de samenwerking en de planning, noem een nummer en laat die leerling vertellen hoe het gegaan is met de opdrachten en het samenwerken. De andere teams kunnen Tips en Tops geven. Besteed ook aandacht aan de samenwerkingvaardigheid die de teams voor zichzelf bepaald hebben en op welke wijze die hen helpt om de teamopdrachten goed te maken. Teams die een opdracht af hebben kunnen die opdracht voor beoordeling inleveren.**

GH **2. Woordmuur. Schrijf de woorden die bij deze les horen op de woordmuur. Vraag aan de teams of ze zelf ook al woorden gevonden hebben die ze in het teamwoordenboek en op de woordmuur willen zetten. Bespreek deze woorden en bepaal samen met de groep of het woorden zijn die op de woordmuur geschreven moeten worden omdat ze belangrijk zijn om te onthouden. Waardeer antwoorden met gebruik van argumenten met punten.**

///

terugblik

- woorden van de week
- lezen en teamopdrachten
- punten en feedback

vooruitblik

- woorden van de week
- lezen en teamopdrachten

Les 18

Lesdoel - De leerlingen kunnen een ingevulde verhaalkaart van het Onderzoekersteam beoordelen op de kwaliteit en tips en tops geven per onderdeel van de verhaalkaart.

Materialen - 'Ronja de roversdochter', blz. 180 t/m 187
- teamboekje, les 16-20
- spiekbrieven 'samenvatten'

TERUGBLIK/VOORUITBLIK

terugblik - woorden van de week
- lezen en teamopdrachten

vooruitblik - woorden van de week
- lezen en teamopdrachten

WOORDEN VAN DE WEEK

Doel: De leerlingen kunnen de betekenissen van (spreek)woorden in de tekst in het woordenboek opzoeken en de leerlingen kunnen woorden voor het teamwoordenboek uit de tekst halen.

1. Uitleg. "Tijdens de vorige les hebben we de eerste zelfgekozen woorden op de woordmuur geschreven. Ook heb ik zelf twee woorden op de muur gezet. Vandaag vullen we de woordmuur verder aan. Let ook vandaag dus goed op of je woorden tegenkomt die jullie willen gebruiken voor de woordmuur en het teamwoordenboek. Als je nog niet alle woorden hebt opgezocht in het woordenboek, kun je daar vandaag mee verder."

LEZEN EN TEAMOPDRACHTEN

Doel: De leerlingen kunnen een ingevulde verhaalkaart van het Onderzoekersteam beoordelen op de kwaliteit en tips en tops geven per onderdeel van de verhaalkaart.

1. Uitleg. "We hebben in de vorige lessen een verhaalkaart ingevuld en een samenvatting geschreven. Het Onderzoekersteam heeft hetzelfde moeten doen. In het teamboekje zie je de door hen ingevulde verhaalkaart. Sommige dingen daaraan zijn al best goed, anderen kunnen nog wel beter. Jullie gaan vandaag per onderdeel van de verhaalkaart tips en tops geven op wat ze hebben ingevuld. Bij sommige onderdelen zal je misschien alleen een tip of alleen een top weten. Voordat je in het boek gaat lezen, lees je de vragen in het teamboekje nogmaals goed door. Als team gaan jullie overleggen welke opdrachten je vandaag gaat maken. Dat schrijf je op bij planning. Denk aan de tips en tops die je gisteren gekregen hebt van de groep en gebruik die bij de opdrachten van vandaag. Als je tijdens het lezen van het boek iets ziet wat een aanwijzing kan zijn voor het maken van de teamopdracht, plak je op dat stukje tekst een memo. Ook kan je een memo plakken op woorden waarvan je de betekenis niet kent. Na het bespreken van de memo's ga je duolezen. Daarna gaan jullie met de teamopdrachten aan de slag."

2. Zelfstandig lezen: bladzijde 180 t/m 187, memo's plakken bij aanwijzingen of woorden waarvan de leerling de betekenis niet kent.

tijd 15 minuten

3. Maatje: memo's vergelijken en verduidelijken.

tijd 10 minuten

klaar Duolezen: blz. 186 t/m 187

4. Teamopdrachten. Uitvoeren van de opdrachten.

tijd 20 minuten

5. Groep. Laat de teams vertellen wat ze als tips en tops aan het Onderzoekersteam hebben gegeven. Stimuleer de leerlingen om het te bewijzen met aanwijzingen in de tekst.

/// Teamdoel samenwerkingvaardigheid bereikt: punten.

AFRONDING

GH	<p>1. Teamopdracht. Geef de teams tijd voor overleg over de samenwerking en de planning, noem een nummer en laat die leerling vertellen hoe het gegaan is met de opdrachten en het samenwerken. De andere teams kunnen Tips en Tops geven. Besteed ook aandacht aan de samenwerkvaardigheid die de teams voor zichzelf bepaald hebben en op welke wijze die hen helpt om de teamopdrachten goed te maken. Teams die een opdracht af hebben kunnen die opdracht voor beoordeling inleveren.</p> <p>2. Woordmuur. Schrijf de woorden die bij deze les horen op de woordmuur. Vraag aan de teams of ze zelf ook al woorden gevonden hebben die ze in het teamwoordenboek en op de woordmuur willen zetten. Bespreek deze woorden en bepaal samen met de groep of het woorden zijn die op de woordmuur geschreven moeten worden omdat ze belangrijk zijn om te onthouden. Waardeer antwoorden met gebruik van argumenten met punten.</p>
terugblik	<ul style="list-style-type: none">- lezen en teamopdrachten- woorden van de week- punten en feedback
vooruitblik	<ul style="list-style-type: none">- toets- voorbereiding schrijf-/tekenopdracht

Les 19

Lesdoel - De leerlingen leren n.a.v. het bespreken van de toets hoe ze informatie uit een tekst kunnen halen.

Materialen

- 'Ronja de roversdochter' blz. 188 t/m 198
- toetsboekje, toets les 14
- ABCD blad met wasknijper per leerling
- Brain Game naar keuze

TERUGBLIK/VOORUITBLIK

terugblik

- lezen en teamopdrachten
- woorden van de week

vooruitblik

- toets
- voorbereiding schrijfpodracht

WOORDEN VAN DE WEEK

1. Oefenen voor de toets. De leerlingen kunnen zich voorbereiden op de toets door de betekenis van de woorden nog even door te nemen. Dit kan via de eigen woordenlijst, de woordmuur of het teamwoordenboek.

tijd 5 minuten

TOETS

Doel: De leerlingen leren n.a.v. het bespreken van de toets hoe ze informatie uit een tekst kunnen halen.

1. Zet de leerlingen in toetsopstelling.
2. Lees de vragen uit het toetsboekje voor. Geef uitleg bij de vragen, o.a. door duidelijk aan te geven wat de bedoeling is van een vraag.
3. Zelfstandig lezen: blz. 188 t/m 198 en maken van de vragen.

tijd 20 minuten

klaar woordenlijst, stillezen

4. Bespreken van de vragen. "Je krijgt van mij een blad met daarop de letters ABCD. We gaan de vragen bespreken en elke keer als ik de vraag opgelezen heb, kijk je of je gekozen had voor antwoord A, B, C of D. Heb je voor B gekozen dan zet je de wasknijper op B. Koos je voor C dan doe je de wasknijper op die letter. Daarna doen we op mijn teken het bordje omhoog." *Oefen dit eventueel.* **Lees de eerste vraag voor en vraag aan de leerlingen om de wasknijper op de letter van hun antwoord te zetten. Kijk of de (bijna alle) leerlingen het goede antwoord hebben en ga dan door. Als er veel verschillende antwoorden gegeven zijn, model dan de stappen die de leerlingen hadden moeten maken om tot het juiste antwoord te komen.**

tijd 10 minuten

tip *Haal de toetsen op en zet de resultaten in de scorelijst weektoetsen.*

VOORBEREIDING OP DE SCHRIJFPDRACHT

Doel: De leerlingen kunnen hun fantasie gebruiken om een volgend avontuur te bedenken met personages uit het boek.

DDU **1. Uitleg.** "Vandaag ga ik alvast uitleg geven over de schrijfpodracht van de volgende les. Hoe denken jullie dat het verhaal zal aflopen?" **DDU. Geef de leerlingen de tijd om na te denken en te overleggen met hun maatje. Geef een leerling de beurt.** "In de volgende les gaan jullie het boek uitlezen en zullen we zien of de voorspellingen uitkomen."

2. Opdracht. "De volgende keer gaan jullie met je team het verhaal verder schrijven. Je weet nu natuurlijk nog niet hoe het verhaal gaat aflopen, maar jullie kunnen alvast wel nadenken over een nieuw avontuur voor Ronja en Birk. Misschien komt er ook wel het fantasiewezen in voor die jullie in les 10 bedacht hebben."

tijd 5 minuten

AFRONDING

terugblik - toets
 - voorbereiding schrijf-/tekenopdracht
 - punten en feedback (vier goede resultaten met een yell)

vooruitblik - schrijf-/tekenopdracht
 - teamopdrachten afmaken
 - woordenlijst en teamopdrachten inleveren

tip **Speel een Brain Game naar keuze.**

Les 20

Lesdoel - De leerlingen kunnen hun fantasie gebruiken om een volgend avontuur te bedenken met de personages uit het boek.

Materialen - 'Ronja de roversdochter', blz. 199 t/m 207
- teamboekje, les 16-20
- per team een gelijnd A4-papier

TERUGBLIK/VOORUITBLIK

terugblik - toets
- voorbereiding op schrijfp opdracht

vooruitblik - teamopdrachten
- inleveren van de teamboekjes
- team van de week

TEAMOPDRACHTEN: AFMAKEN EN EEN AVONTUUR VERZINNEN

Doel: De leerlingen kunnen hun fantasie gebruiken om een volgend avontuur te bedenken met personages uit het boek.

tijd 1. Zelfstandig lezen/voorlezen: bladzijde 199 t/m 207.
20 minuten

DDU **2. Terugblik.** "We hebben voorspeld hoe het boek zou eindigen. Kwamen de voorspellingen uit?" **DDU.** "Voorspellingen kunnen uitkomen, maar het is natuurlijk helemaal niet raar dat ze soms ook niet uitkomen. De schrijver kan je op een verkeerd been hebben gezet."
3. Opdracht. "Ronja en Birk gaan weer in de Berengrot wonen. We weten inmiddels dat dit niet zonder gevaar is. Ze gaan vast en zeker nieuwe avonturen beleven. Zo hebben we al gelezen dat Kale Per heeft verteld over de zilvermijn. Birk en Ronja gaan hier vast naar op zoek! Maar wat zullen ze tegenkomen onderweg? Misschien wel één van jullie eigen fantasiewezens! Vandaag gaan jullie dit nieuwe avontuur verzinnen. Je kunt hiervoor de verhaalkaart invullen. Dit geeft je structuur in het verhaal dat jullie gaan schrijven. In het teamboekje staat weer de afvinklijst. Lees deze goed door en verdeel de taken. Als jullie klaar zijn kunnen jullie een tekening van het avontuur maken."

tijd 35 minuten
klaar tekening van het avontuur maken
/// **Teamdoel samenwerkingvaardigheid bereikt: punten.**

3. Groep. Laat elk/een paar team(s) zijn verhaal voorlezen. Geef de teams die er in geslaagd zijn alle punten van de afvinklijst te verwerken in hun tekst punten voor 'Maak de opdracht af'. Geef de andere teams de mogelijkheid voor het stellen van vragen en laat de groep tips en tops geven.

tijd 15 minuten

4. Bespreken. Besteed aandacht aan het samenwerken, evalueer de samenwerking in de teams en bespreek met elkaar de moeilijkheden en een mogelijke aanpak ("Wat ga je volgende week anders/hetzelfde doen?") **voor de volgende week.**

/// **Teamdoel samenwerkingvaardigheid bereikt: punten.**

5. Afmaken teamopdrachten. Indien de opdrachten niet af gekomen zijn, geef dan tijd om dit te doen. Laat de teams een samenwerkingvaardigheid noemen waar ze trots op zijn deze week.

tip

TERUGBLIK OP VOORSPELLEN

Doel: De leerlingen kunnen op basis van de kennis die ze hebben opgedaan de voorspelling beoordelen en aanvullen.

- GH** 1. **Uitleg.** “Het boek is nu uit en nu kunnen we gaan kijken welke voorspellingen echt uit zijn gekomen. Voorspellingen kunnen uitkomen, maar het is natuurlijk helemaal niet raar dat ze soms ook niet uitkomen. De schrijver kan je bijvoorbeeld op een verkeerd been hebben gezet.”
- GH** 2. **Opdracht.** “We gaan eerst kijken naar wie. We hebben voorspeld dat het boek gaat over (*vul aan wat het antwoord van de groep was*). Hebben we het juist voorspeld?” **Evalueer samen met de leerlingen de voorspelling en geef punten voor juiste argumenten om het zo te laten, aan te vullen en/of te veranderen.** “Dan gaan we nu kijken naar de plek. Waar speelt het verhaal zich af? We denken dat het verhaal zich afspeelt op een school. Klopt dit met wat we nu gelezen hebben?” **Evalueer samen met de leerlingen de voorspelling en geef punten voor juiste argumenten om het zo te laten, aan te vullen en/of te veranderen. Ga zo alle punten van de voorspelling langs en laat de teams overleggen welke argumenten ze hebben om iets te veranderen of de voorspelling zo te laten staan.**
- tip** *Als leerlingen moeite hebben met het vinden van argumenten, model dan voorbeelden van argumenten op basis van aanwijzingen in het boek.*
3. **Afronding.** “De afgelopen weken hebben we steeds gekeken naar de voorspellingen en dat hebben we gelegd naast wat we echt weten over het verhaal. Door dit aldoor te doen hebben we de lijn van het verhaal gevolgd en een samenvatting gemaakt van het verhaal.”

AFRONDING

1. **Woorden van de week.** “Deze week hebben jullie zelf woorden uit de tekst gehaald voor de woordmuur. Dit zijn de woorden die we in elk geval willen onthouden. Daarnaast hebben jullie zes woorden uitgekozen voor het teamwoordenboek. Dit teamwoordenboek leveren jullie vandaag in en daar kun je ook punten voor krijgen.”
2. **Terugblik.** “Ik zag teams heel goed samenwerken. Ik kon echt zien dat ... en ... (noem namen maatjes) elkaar goed hielpen. Deze week hebben de schrijvers de punten bijgehouden op de teamlijsten. Tel de punten bij elkaar op en bedenk wat er deze week goed ging in het team als je denkt aan het samenwerken.” **Geef willekeurige beurten en waardeer het antwoord met punten.** “Deze punten hebben jullie verdiend omdat je goed hebt samengewerkt: jullie hebben goed naar elkaar geluisterd en elkaar goed geholpen.”
- Vieren van het resultaat. Bedenk met elkaar wat het team met de meeste punten mag doen als ‘team van de week’. Ieder team telt de punten op en het team met de meeste punten is volgende week ‘team van de week’.**
3. **Vooruitblik.** “Volgende week starten we in een nieuw boek.”

Antwoorden bij teamboekje

Les 1-5

Punten bij opdrachten bij de woorden van de week	
Opdracht 1: per woord	Per woord:
10 punten	<ul style="list-style-type: none"> het antwoord is correct het antwoord is compleet (met herhaling van het woord) <p>Voorbeeld: Kritiek leveren is tegen iemand zeggen wat diegene fout heeft gedaan.</p>
9 punten	<ul style="list-style-type: none"> het antwoord is correct het antwoord is niet compleet (zonder herhaling van het woord) <p>Voorbeeld: Tegen iemand zeggen wat diegene fout heeft gedaan.</p>
8 punten	<ul style="list-style-type: none"> het antwoord is correct het antwoord is niet compleet (zonder herhaling van het woord en met slechts een deel van de betekenis) <p>Voorbeeld: Tegen iemand iets zeggen.</p>
Opdracht 2	Uitdrukkingen en spreekwoorden (100 punten in totaal)
	<ul style="list-style-type: none"> De uitdrukking is helemaal opgeschreven. Het basiswoord klopt. De betekenis van de uitdrukking is in eigen woorden verteld. De betekenis van de uitdrukking wordt duidelijk weergegeven in een tekening. De tekening ziet er verzorgd uit. <p>Ter ore komen: Als je iets te weten komt.</p>
Opdracht 3	Per woord in het teamwoordenboek (max. 120 punten in totaal)
20 punten	<ul style="list-style-type: none"> De betekenisvolle zin is compleet en geeft de betekenis van het woord goed weer/de illustratie maakt duidelijk wat de betekenis van het woord is en ziet er verzorgd uit De betekenis is goed en duidelijk omschreven Het woord is goed geschreven en het basiswoord is gevonden
15 punten	<ul style="list-style-type: none"> De betekenisvolle zin is compleet en geeft de betekenis van het woord goed weer/de illustratie maakt duidelijk wat de betekenis van het woord is en ziet er verzorgd uit. De betekenis is goed en duidelijk omschreven óf het woord is goed geschreven en het basiswoord is gevonden
10 punten	<ul style="list-style-type: none"> De betekenisvolle zin is compleet en geeft de betekenis van het woord goed weer/de illustratie maakt duidelijk wat de betekenis van het woord is en ziet er verzorgd uit óf de betekenis is goed en duidelijk omschreven en het woord is goed geschreven en het basiswoord is gevonden
5 punten	<ul style="list-style-type: none"> De betekenis is goed en duidelijk omschreven óf het woord is goed geschreven en het basiswoord is gevonden
Opdracht 4	Per teamwoordbon
10 punten	<ul style="list-style-type: none"> Het antwoord is correct Het antwoord is compleet (met herhaling van het woord)
9 punten	<ul style="list-style-type: none"> Het antwoord is correct Het antwoord is niet compleet (zonder herhaling van het woord)
8 punten	<ul style="list-style-type: none"> Het antwoord is correct Het antwoord is niet compleet (zonder herhaling van het woord en met slechts een deel van de betekenis)

Antwoorden bij de teamvragen – Voorspellen	
Opdracht 1	Wat weet je al over rovers en roversbendes?
Woordweb	1 punt per juist genoemd woord.
Antwoorden bij de teamvragen – Verhelderen (max. 100 punten per opdracht)	
Opdracht 2	Leg in eigen woorden uit hoe het gebouw eruitziet voordat Ronja werd geboren. Leg daarna uit hoe het gebouw eruitziet na haar geboorte (zie hoofdstuk 1).
Antwoord	<p>Genoemd kan worden:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Het gebouw staat boven op een rots • Er is een hoge toren met een puntdak • Er zijn vier torens met kantelen • Er is een poort • Er zijn nog verschillende gebouwtjes met kleine raampjes • Er loopt een weg naar toe. <p>Na de geboorte van Ronja</p> <ul style="list-style-type: none"> • De burcht is in tweeën gespleten.
Opdracht 3	Ronja ontmoet de aardmannen. Leg in eigen woorden uit wat een aardman is en hoe een aardman eruitziet. Leg uit hoe je dat weet.
Antwoord	<p>Genoemd kan worden:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Het zijn eigenaardige, grauwe wezentjes • Ze hebben overal haren • Ze hebben grote voeten • Hun ogen schitteren in het donker • Ze willen Ronja kwaad doen • Ze hebben knuppels en stokken • Ze komen op je af als je bang voor hen bent.
Opdracht 4	Leg in eigen woorden uit hoe de relatie tussen Birk en Ronja verandert bij hun eerste ontmoeting.
Antwoord	<p><i>Dit is hoe de relatie tussen Birk en Ronja eerst is:</i> Birk en Ronja zijn vijandig naar elkaar als ze erachter komen wie elkaars vaders zijn.</p> <p><i>Dit is hoe de relatie tussen Birk en Ronja later is:</i> Ronja heeft Birk geholpen, daardoor vindt hij haar aardig en doet hij aardiger tegen haar. Ronja doet nadat ze geholpen heeft weer bot tegen Birk.</p> <p><i>Dit is er gebeurd waardoor de relatie tussen Birk en Ronja verandert:</i> Birk valt in de hellepoel en Ronja helpt hem eruit.</p>
Opdracht 5	Voorspel hoe de relatie tussen Birk en Ronja in de rest van het boek zal zijn.
Antwoord	<i>Ter beoordeling van de leerkracht.</i>

Antwoorden bij de schrijfo opdracht (max. 100 punten per opdracht)	
100 punten	<ul style="list-style-type: none"> • Alle stappen van het stappenplan zijn gevolgd. • Het spreekwoord bevat een bijvoeglijk naamwoord en een zelfstandig naamwoord. • Het spreekwoord is kloppend: bijvoeglijk naamwoord en zelfstandig naamwoord passen bij elkaar. • De zinnen zijn compleet en goed geschreven.
90 punten	<ul style="list-style-type: none"> • De meeste stappen van het stappenplan zijn gevolgd. • Het spreekwoord bevat een bijvoeglijk naamwoord en een zelfstandig naamwoord. • Het spreekwoord klopt aardig: bijvoeglijk naamwoord en zelfstandig naamwoord passen redelijk bij elkaar. • De zinnen zijn compleet en/of goed geschreven.
80 punten	<ul style="list-style-type: none"> • De meeste stappen van het stappenplan zijn gevolgd. • Het spreekwoord bevat een bijvoeglijk naamwoord en een zelfstandig naamwoord. • Het spreekwoord klopt niet: bijvoeglijk naamwoord en zelfstandig naamwoord passen niet bij elkaar. • De zinnen zijn compleet of goed geschreven.

Les 6-10

Punten bij opdrachten bij de woorden van de week	
Opdracht 1: per woord	Per woord:
10 punten	<ul style="list-style-type: none"> het antwoord is correct het antwoord is compleet (met herhaling van het woord) <p>Voorbeeld: Een provisiekamer is een kamer waarin eten wordt bewaard.</p>
9 punten	<ul style="list-style-type: none"> het antwoord is correct het antwoord is niet compleet (zonder herhaling van het woord) <p>Voorbeeld: Een kamer waarin eten wordt bewaard.</p>
8 punten	<ul style="list-style-type: none"> het antwoord is correct het antwoord is niet compleet (zonder herhaling van het woord en met slechts een deel van de betekenis) <p>Voorbeeld: Een kamer</p>
Opdracht 2	‘Hoort bij ..., want’ (100 punten in totaal)
	<p><i>Ter beoordeling van de leerkracht.</i></p> <p>Bijvoorbeeld:</p> <ul style="list-style-type: none"> - eten - opslag - voorraad - behoeften
Opdracht 3	Per woord in het teamwoordenboek (max. 120 punten in totaal)
20 punten	<ul style="list-style-type: none"> De betekenisvolle zin is compleet en geeft de betekenis van het woord goed weer/de illustratie maakt duidelijk wat de betekenis van het woord is en ziet er verzorgd uit De betekenis is goed en duidelijk omschreven Het woord is goed geschreven en het basiswoord is gevonden
15 punten	<ul style="list-style-type: none"> De betekenisvolle zin is compleet en geeft de betekenis van het woord goed weer/de illustratie maakt duidelijk wat de betekenis van het woord is en ziet er verzorgd uit. De betekenis is goed en duidelijk omschreven óf het woord is goed geschreven en het basiswoord is gevonden
10 punten	<ul style="list-style-type: none"> De betekenisvolle zin is compleet en geeft de betekenis van het woord goed weer/de illustratie maakt duidelijk wat de betekenis van het woord is en ziet er verzorgd uit óf de betekenis is goed en duidelijk omschreven en het woord is goed geschreven en het basiswoord is gevonden
5 punten	<ul style="list-style-type: none"> De betekenis is goed en duidelijk omschreven óf het woord is goed geschreven en het basiswoord is gevonden
Opdracht 4	Per teamwoordbon
10 punten	<ul style="list-style-type: none"> Het antwoord is correct Het antwoord is compleet (met herhaling van het woord)
9 punten	<ul style="list-style-type: none"> Het antwoord is correct Het antwoord is niet compleet (zonder herhaling van het woord)
8 punten	<ul style="list-style-type: none"> Het antwoord is correct Het antwoord is niet compleet (zonder herhaling van het woord en met slechts een deel van de betekenis)

Antwoorden bij de teamvragen (max. 100 punten per opdracht)	
Opdracht 1	Leg in eigen woorden wat Ronja bedoelt met 'Als de vogelheksen morgen komen, vinden ze hier alleen maar een klomp ijs'.
Antwoord	Het is zo koud dat Ronja denkt dat ze bevroren zal zijn de volgende dag. Ze zou dan zelf dus in een klomp ijs vastgevroren zijn.
Opdracht 2	Ronja vraagt zich af wat er met Birk zal gaan gebeuren. Voorspel wat er met Birk zal gebeuren in de rest van het boek.
Antwoord	<p><i>Ter beoordeling van de leerkracht.</i></p> <p><i>Tip: let hierbij op welke aanwijzingen de leerlingen gebruikt hebben. Zijn dit logische en nuttige aanwijzingen?</i></p> <p><i>Voorbeeld:</i> Ronja wil Birk nog blijven zien, maar hun beide ouders zouden dit niet goedkeuren. Ronja zou dus moeten liegen om Birk te blijven zien. Misschien krijgt een van beide wel een flinke straf daarvoor.</p>
Opdracht 3	Leg in eigen woorden uit waarom Ronja eerst wel gewild zou hebben dat haar vader wist van de doorgang naar de Borkavesting.
Antwoord	Ronja zou eerst wel gewild hebben dat haar vader wist van de doorgang naar de Borkavesting, omdat haar vader ruzie met ze had. Door zo'n geheime doorgang zou hij ze op een verrassende manier kunnen aanvallen en was de kans groter geweest dat hij ze zou verslaan.
	Leg in eigen woorden uit waarom Ronja nu niet meer wil dat haar vader weet van de doorgang naar de Borkavesting.
	Ronja wil nu niet meer dat haar vader weet van de doorgang naar de Borkavesting, omdat ze niet wil dat hij Birk ontdekt. Ronja geeft om Birk en ze wil dus niet dat haar vader Birk of zijn familie iets aandoet.
Opdracht 4	Voorspel hoe het verder zal gaan in de Borkavesting als er niet snel iets verandert aan hun situatie.
Antwoord	<p><i>Ter beoordeling van de leerkracht.</i></p> <p><i>Tip: let hierbij op welke aanwijzingen de leerlingen gebruikt hebben. Zijn dit logische en nuttige aanwijzingen?</i></p> <p><i>Voorbeeld:</i> Er is veel armoede in de Borkavesting. De bewoners hebben weinig te eten en dat terwijl het winter is en er dus ook moeilijk eten verkrijgbaar is. Ook hebben ze weinig water. Dit zou ervoor kunnen zorgen dat er rovers overlijden. Ook kan het zijn dat ze toch hun eigen paarden gaan opeten of gaan stelen bij Mattis.</p>
Opdracht 5	Bovenaan bladzijde 90 staat dat de rovers met lange gezichten aan tafel gingen zitten. Wat wordt er bedoeld met 'met lange gezichten'?
Antwoord	Met 'met lange gezichten' wordt bedoeld dat de rovers een slecht humeur hadden en dat ook lieten zien door chagrijnig te kijken.
Opdracht 6	Voorspel hoe het verder zal gaan met Ronja en Birk en hun plan om op wilde paarden te rijden.
Antwoord	<p><i>Ter beoordeling van de leerkracht.</i></p> <p><i>Tip: let hierbij op welke aanwijzingen de leerlingen gebruikt hebben. Zijn dit logische en nuttige aanwijzingen?</i></p> <p><i>Voorbeeld:</i> Wilde paarden willen niet bereden worden en het lijkt erop dat Ronja en Birk dit ook nog niet eerder gedaan hebben. Daarom denken wij dat het niet goed zal gaan met het rijden op wilde paarden. Als het ze al lukt om op een paard te zitten, zullen ze er waarschijnlijk van af vallen.</p>

Antwoorden bij de schrijfo opdracht (max. 100 punten per opdracht)	
100 punten	<ul style="list-style-type: none"> • Alle stappen van het stappenplan zijn gevolgd. • Alle onderdelen uit het stappenplan zijn zichtbaar in de netversie. • De leerlingen hebben netjes gewerkt. • De zinnen zijn compleet en goed geschreven.
90 punten	<ul style="list-style-type: none"> • De meeste stappen van het stappenplan zijn gevolgd. • De meeste onderdelen uit het stappenplan zijn zichtbaar in de netversie. • De leerlingen hebben netjes gewerkt. • De zinnen zijn compleet en/of goed geschreven.
80 punten	<ul style="list-style-type: none"> • De meeste stappen van het stappenplan zijn gevolgd. • De meeste onderdelen uit het stappenplan zijn zichtbaar in de netversie. • De leerlingen hebben niet netjes gewerkt. • De zinnen zijn compleet of goed geschreven.

Les 11-15

Punten bij opdrachten bij de woorden van de week	
Opdracht 1: per woord	Per woord:
10 punten	<ul style="list-style-type: none"> het antwoord is correct het antwoord is compleet (met herhaling van het woord) <p>Voorbeeld: Dienstdoen is een bepaalde taak vervullen.</p>
9 punten	<ul style="list-style-type: none"> het antwoord is correct het antwoord is niet compleet (zonder herhaling van het woord) <p>Voorbeeld: Een bepaalde taak vervullen.</p>
8 punten	<ul style="list-style-type: none"> het antwoord is correct het antwoord is niet compleet (zonder herhaling van het woord en met slechts een deel van de betekenis) <p>Voorbeeld: iets doen.</p>
Opdracht 3	Synoniemen (100 punten in totaal)
	<p>Betekenis 'aan elkaar verknocht zijn': Heel erg gek op elkaar, aan elkaar gehecht.</p> <p>Betekenis verliefd: Het gevoel heel veel van iemand te houden en altijd bij hem of haar willen zijn.</p> <p>Aan elkaar verknocht zijn en verliefd zijn synoniemen.</p>
Opdracht 4	Per woord in het teamwoordenboek (max. 120 punten in totaal)
20 punten	<ul style="list-style-type: none"> De betekenisvolle zin is compleet en geeft de betekenis van het woord goed weer/de illustratie maakt duidelijk wat de betekenis van het woord is en ziet er verzorgd uit De betekenis is goed en duidelijk omschreven Het woord is goed geschreven en het basiswoord is gevonden
15 punten	<ul style="list-style-type: none"> De betekenisvolle zin is compleet en geeft de betekenis van het woord goed weer/de illustratie maakt duidelijk wat de betekenis van het woord is en ziet er verzorgd uit. De betekenis is goed en duidelijk omschreven óf het woord is goed geschreven en het basiswoord is gevonden
10 punten	<ul style="list-style-type: none"> De betekenisvolle zin is compleet en geeft de betekenis van het woord goed weer/de illustratie maakt duidelijk wat de betekenis van het woord is en ziet er verzorgd uit óf de betekenis is goed en duidelijk omschreven en het woord is goed geschreven en het basiswoord is gevonden
5 punten	<ul style="list-style-type: none"> De betekenis is goed en duidelijk omschreven óf het woord is goed geschreven en het basiswoord is gevonden
Opdracht 5	Per teamwoordbon
10 punten	<ul style="list-style-type: none"> Het antwoord is correct Het antwoord is compleet (met herhaling van het woord)
9 punten	<ul style="list-style-type: none"> Het antwoord is correct Het antwoord is niet compleet (zonder herhaling van het woord)
8 punten	<ul style="list-style-type: none"> Het antwoord is correct Het antwoord is niet compleet (zonder herhaling van het woord en met slechts een deel van de betekenis)

Antwoorden bij de teamvragen (max. 100 punten per opdracht)	
Opdracht 1	Waarom vinden Undis en Lovis het niet leuk dat Ronja en Birk aan elkaar verknocht zijn?
Antwoord	Undis en Lovis horen bij twee verschillende bendes die ruzie met elkaar hebben. Ze zijn elkaars aardsvijand. Dat hun kinderen elkaar leuk vinden is dus ten strengste verboden. Zij zouden, volgens Undis en Lovis, elkaar ook niet aardig moeten vinden.
Soort vraag	Dit is een nadenkvraag. Het antwoord staat niet letterlijk in de tekst. Op basis van wat je eerder gelezen hebt en de conclusies die je daaruit trekt moet je tot dit antwoord komen.
Opdracht 2	Waarom twijfelt Birk er even aan of Ronja wel in een grot zou kunnen wonen?
Antwoord	Birk is in een grot geboren en weet dus hoe het is om daar te wonen. Ronja heeft er minder ervaring mee. Zij heeft altijd in de vesting gewoond en is het dus niet gewend om in een grot te wonen. Hij is dus bang dat ze heet niet aan kan.
Soort vraag	Dit is een opzoekvraag, het antwoord is terug te vinden in de tekst. Wat in de tekst staat moet je wel nog zelf interpreteren.
Opdracht 3	Waarom lukt het Ronja eerst niet om in slaap te vallen in de berengrot?
Antwoord	Het lukt Ronja niet om in slaap te vallen omdat ze haar thuis mist.
Soort vraag	Dit is een nadenkvraag. Aan de hand van wat in de tekst staat, moet je zelf bedenken dat het missen van thuis hetgeen is waardoor ze wakker ligt.
Opdracht 4	Waarom zegt Ronja tegen Birk dat Mattis waarschijnlijk tevreden is dat ze weg is?
Antwoord	Ze wil zelf graag geloven dat het zo is, om het voor zichzelf minder pijnlijk te maken dat ze bij hem weggelopen is. Als ze onder ogen komt dat hij haar enorm mist, voelt ze zich nog schuldiger.
Soort vraag	Dit is een nadenkvraag. Het antwoord is niet terug te vinden in de tekst. Je moet dit zelf bedenken op basis van wat je leest en weet.
Opdracht 5	Bedenk zelf een opzoekvraag bij de tekst.
Antwoord	<i>Ter beoordeling van de leerkracht.</i>
Antwoord	<i>Ter beoordeling van de leerkracht.</i>
Soort vraag	<i>Ter beoordeling van de leerkracht.</i>
Opdracht 6	Bedenk zelf een nadenkvraag bij de tekst.
Antwoord	<i>Ter beoordeling van de leerkracht.</i>
Antwoord	<i>Ter beoordeling van de leerkracht.</i>
Soort vraag	<i>Ter beoordeling van de leerkracht.</i>

Antwoorden bij de schrijfopdracht (max. 100 punten per opdracht)	
100 punten	<ul style="list-style-type: none"> • Alle stappen van het stappenplan zijn gevolgd. • De leerlingen hebben afgewisseld tussen de directe en indirecte rede. • De spelling en interpunctie zijn correct. • De zinnen zijn compleet en goed geschreven.
90 punten	<ul style="list-style-type: none"> • De meeste stappen van het stappenplan zijn gevolgd. • De leerlingen hebben afgewisseld tussen de directe en indirecte rede. • De spelling en interpunctie zijn bijna helemaal correct. • De zinnen zijn compleet en/of goed geschreven.
80 punten	<ul style="list-style-type: none"> • De meeste stappen van het stappenplan zijn gevolgd. • De leerlingen hebben weinig afgewisseld tussen de directe en indirecte rede. • De spelling en interpunctie zijn bijna helemaal correct. • De zinnen zijn compleet of goed geschreven.

Les 16-20

Punten bij opdrachten bij de woorden van de week	
Opdracht 1: per woord	Per woord:
10 punten	<ul style="list-style-type: none"> het antwoord is correct het antwoord is compleet (met herhaling van het woord) <p>Voorbeeld: Achterdochtig is als je iets of iemand niet vertrouwt.</p>
9 punten	<ul style="list-style-type: none"> het antwoord is correct het antwoord is niet compleet (zonder herhaling van het woord) <p>Voorbeeld: Als je iets of iemand niet vertrouwt.</p>
8 punten	<ul style="list-style-type: none"> het antwoord is correct het antwoord is niet compleet (zonder herhaling van het woord en met slechts een deel van de betekenis) <p>Voorbeeld: Niet vertrouwen.</p>
Opdracht 2	Synoniemen (100 punten in totaal)
	<p>Betekenis 'aan elkaar verknocht zijn': Heel erg gek op elkaar, aan elkaar gehecht. Betekenis verliefd: Het gevoel heel veel van iemand te houden en altijd bij hem of haar willen zijn. Aan elkaar verknocht zijn en verliefd zijn synoniemen.</p>
Opdracht 3	Per woord in het teamwoordenboek (max. 120 punten in totaal)
20 punten	<ul style="list-style-type: none"> De betekenisvolle zin is compleet en geeft de betekenis van het woord goed weer/de illustratie maakt duidelijk wat de betekenis van het woord is en ziet er verzorgd uit De betekenis is goed en duidelijk omschreven Het woord is goed geschreven en het basiswoord is gevonden
15 punten	<ul style="list-style-type: none"> De betekenisvolle zin is compleet en geeft de betekenis van het woord goed weer/de illustratie maakt duidelijk wat de betekenis van het woord is en ziet er verzorgd uit. De betekenis is goed en duidelijk omschreven óf het woord is goed geschreven en het basiswoord is gevonden
10 punten	<ul style="list-style-type: none"> De betekenisvolle zin is compleet en geeft de betekenis van het woord goed weer/de illustratie maakt duidelijk wat de betekenis van het woord is en ziet er verzorgd uit óf de betekenis is goed en duidelijk omschreven en het woord is goed geschreven en het basiswoord is gevonden
5 punten	<ul style="list-style-type: none"> De betekenis is goed en duidelijk omschreven óf het woord is goed geschreven en het basiswoord is gevonden
Opdracht 4	Per teamwoordbon
10 punten	<ul style="list-style-type: none"> Het antwoord is correct Het antwoord is compleet (met herhaling van het woord)
9 punten	<ul style="list-style-type: none"> Het antwoord is correct Het antwoord is niet compleet (zonder herhaling van het woord)
8 punten	<ul style="list-style-type: none"> Het antwoord is correct Het antwoord is niet compleet (zonder herhaling van het woord en met slechts een deel van de betekenis)

Antwoorden bij de teamvragen (max. 100 punten per opdracht)	
Opdracht 1	Vul de verhaalkaart in over het boek 'Ronja de roversdochter'.
Personen	Ronja, Birk, Lovis en Mattis.
Waar en wanneer	Borkavesting, Mattisvesting en de berengrot.
Probleem	Ronja en Birk willen graag met elkaar omgaan, maar dat mag niet van hun ouders.
Gebeurtenis	Mattis houdt Birk gevangen, waardoor Ronja naar Borka gaat om een eerlijke ruil te laten plaatsvinden.
Gebeurtenis	Ronja en Birk gaan samen in de berengrot wonen.
Gebeurtenis	De winter komt eraan en Ronja en Birk weten niet hoe ze het moeten overleven.
Oplossing	Mattis haalt Ronja en Birk weer terug in zijn vesting voor de winter.
Opdracht 2	Schrijf een samenvatting van het boek 'Ronja de roversdochter' aan de hand van de ingevulde verhaalkaart.
Antwoord	Ronja is een roversdochter en woont in de vesting van haar vader, Mattis. Op een dag leert ze Birk kennen; de zoon van een concurrerende rover, Borka. Ronja en Birk mogen elkaar graag. Als hun ouders erachter komen dat ze elkaar stiekem in het bos ontmoeten, worden hun ouders woest en ze mogen elkaar niet meer zien. Mattis sluit Borka op in de Mattisvesting, maar daar is Ronja het niet mee eens. Ronja bevrijdt Birk door zichzelf aan Borka te geven en zo een eerlijke kinderruil te bewerkstelligen. Ze besluiten om weg te lopen en in de berengrot te wonen. Ze redden zich goed, maar beseffen zich dan dat de winter eraan komt. Die denken ze niet te gaan overleven. Gelukkig haalt Mattis Ronja op uit de berengrot en vraagt of ze terugkomt naar de vesting. Ook Birk mag bij ze verblijven, waardoor ze de winter weer overleven.
Opdracht 3	Vergelijk de ingevulde verhaalkaart van het Onderzoeksteam met jullie ingevulde verhaalkaart. Geef per onderdeel en in het algemeen aan wat er volgens jullie wel en niet klopt aan de ingevulde verhaalkaart van het Onderzoeksteam.
Personen	Mattis en Lovis spelen ook een belangrijke rol. Borka zou hier ook nog genoemd kunnen worden.
Waar en wanneer	Het speelt zich ook af in de Mattisvesting en de Borkavesting.
Probleem	Klopt.
Gebeurtenis 1	Dit gebeurt pas veel later, eerst gebeuren er nog andere dingen.
Gebeurtenis 2	Deze gebeurtenis klopt wel, maar moet wat uitgebreider besproken worden.
Gebeurtenis 3	Lovis komt wel langs, maar Ronja gaat dan nog niet mee. Uiteindelijk komt Mattis zelf naar Ronja toe.
Oplossing	Klopt ook.
Algemeen	In grote lijnen klopt de verhaalkaart wel, maar er zitten wat kleine foutjes in en hij is nog wat onvolledig.

Antwoorden bij de schrijfoopdracht (max. 100 punten per opdracht)	
100 punten	<ul style="list-style-type: none"> • Alle stappen van het stappenplan zijn gevolgd. • Alle onderdelen van de verhaalkaart zitten in het verhaal. • Er is minimaal één samengestelde zin opgesteld met een voegwoord erin. • De zinnen zijn compleet en goed geschreven.
90 punten	<ul style="list-style-type: none"> • De meeste stappen van het stappenplan zijn gevolgd. • Bijna alle onderdelen van de verhaalkaart zitten in het verhaal. • Er is minimaal één samengestelde zin opgesteld met een voegwoord erin. • De zinnen zijn compleet en/of goed geschreven.
80 punten	<ul style="list-style-type: none"> • De meeste stappen van het stappenplan zijn gevolgd. • Bijna alle onderdelen van de verhaalkaart zitten in het verhaal. • Er is minimaal één samengestelde zin opgesteld, maar met een niet passend voegwoord. • De zinnen zijn compleet of goed geschreven.

Antwoorden toetsen

‘Ronja de roversdochter’

ANTWOORDEN TOETS – les 4

	Vraag	Punten per vraag	Totaal
Begrijpend lezen	1, 2, 3, 4, 5	20	100
Woordenschat	6, 7, 8, 9, 10	20	100
Totaal			200

BL	1	C
	2	B
	3	A
	4	C
	5	Kale Per dacht dat Mattis en de rovers Borka flink te pakken hebben gehad. Zo erg, dat iedereen ervan ondersteboven is.
WS	6	Fatsoenlijk betekent met goede manieren, zoals het hoort.
	7	Oorverdovend is als iets erg hard geluid maakt.
	8	ter beoordeling van de leerkracht
	9	C
	10	D

ANTWOORDEN TOETS – les 9

	Vraag	Punten per vraag	Totaal
Begrijpend lezen	1, 2, 3, 4, 5	20	100
Woordenschat	6, 7, 8, 9, 10	20	100
Totaal			200

BL	1	C
	2	D
	3	B
	4	A
	5	Ronja's leven werd zuur gemaakt door de onenigheid tussen Mattis en Borka, omdat zij graag Birk wilde zien maar dit alleen maar stiekem kon.
WS	6	Geniepig is achterbaks, stiekem, gemeen.
	7	Rusteloos is als je moeilijk rust kunt vinden/als je onrustig bent.
	8	ter beoordeling van de leerkracht
	9	C
	10	A

ANTWOORDEN TOETS – les 14

	Vraag	Punten per vraag	Totaal
Begrijpend lezen	1, 2, 3, 4, 5	20	100
Woordenschat	6, 7, 8, 9, 10	20	100
Totaal			300

BL	1	C
	2	A
	3	C
	4	B
	5	Het is een wonder dat Ronja nog leeft, omdat Rakker op hol sloeg en het gevaarlijk was om op Rakker te zitten op dat moment.
WS	6	Beurtelings is om de beurt, na elkaar.
	7	Dienstdoen is een bepaalde taak vervullen.
	8	<i>ter beoordeling van de leerkracht</i>
	9	A
	10	D

ANTWOORDEN TOETS – les 19

	Vraag	Punten per vraag	Totaal
Begrijpend lezen	1, 2, 3, 4, 5	20	100
Woordenschat	6, 7, 8, 9, 10	20	100
Totaal			300

BL	1	B
	2	A
	3	B
	4	B
	5	Lovis zegt "Die mannen toch", omdat ze niet snapt dat die mannen zo gemeen over elkaar moeten praten.
WS	6	Achterdochtig is als je iets of iemand niet vertrouwt
	7	Dommelen is als je een beetje in slaap bent.
	8	<i>ter beoordeling van de leerkracht</i>
	9	B
	10	A

Disclaimer

De inhoud van deze leerkrachthandleiding is het werk van Success for All- Nederland medewerkers van het GION, Rijksuniversiteit Groningen. De inhoud hiervan is vertrouwelijk en mag alleen gebruikt worden leerkrachten die toestemming hebben vanuit Success for All – Nederland om met het programma te werken.
